

ВЫІНІКІ
ПЕРАПІСУ
НАСЕЛЬНІЦТВА-99
Стар. 2.

БЕЛАРУСЫ Ў СВЕЦЕ
Стар. 5, 6.

СПОРТ
БЕЛАРУСКІЯ ІОНІЁРЫ-ПЕРАМОЖЦЫ
Стар. 3.



МІЖНАРОДНЫ
СЕРТЫФІКАТ
"ВІЦЯЗЯ"

Стар. 3.

ГУТАРКА З ПАЭТАМ
Паўлам
ПРУДНІКАВЫМ

Стар. 7.



СПАРТСМЕНКА XX стагоддзя
НОВАЕ ІМЯ. ПАДЗЕЯ

ЦІ БУДЗЕ КАНЕЦ СВЕТУ?

СВЯТОЧНЫЯ ВІТАННІ

Стар. 4—5.

"MINSK OPEN-99"

Стар. 8.



АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

29 снежня 1999 года
Цана 40 000 рублёў

№ 52 (2662)

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі
Выдаецца з 1955 г.

З НОВЫМ, 2000 ГОДАМ!



Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь дасылае ўсім замежным суайчыннікам шчырыя віншаванні з Новым годам і Нараджэннем Хрыстовым. Жадаем, каб ў 2000-м годзе ў вашых сем'ях панавалі дабрабыт, лад і згода, каб захоўвалася ў вашых сэрцах любоў да "родных ніў", Беларусі і мацнелі нашы сувязі.

З павагай

Аляксандр БІЛЫК,
старшыня камітэта.

З ПАШТОВАЙ СКРЫНКІ

Добры дзень, паважана-ная рэдакцыя газеты "Голас Радзімы"!

Рада беларускай суполкі "Світанак" у Кыргызстане дзякуе вам за рэгулярны выпуск газеты і віншуе ўсіх з Новым, 2000 годам!

Будзьце здаровыя і шчаслівыя!

З павагай

старшыня Рады
беларускай суполкі
"Світанак"
Н. МІРОНАВА.

Хачу выказаць калектыву газеты "Голас Радзімы" сардэчную падзяку. Вось ужо некалькі гадоў маю магчымасць атрымаваць весткі з Радзімы, сачыць за падзеямі ў Беларусі, суперажываць ім.

Нарадзіўся я ў Драгічынскім раёне Брэсцкай вобласці. Ужо няма ў жыццях нікога з блізкіх мне людзей, але памяць пра родныя мясціны застаецца з чалавекам назаўжды.

З верасня 1997 года пакінуў і палітыку, і настаўніцкую працу. На вашу газету падпісаўся на 2000 год на хатні адрас. Калі давядзецца пабываць на роднай зямлі — цяжка сказаць. Дасылаю супрацоўнікам рэдакцыі разам са словамі ўдзячнасці маю маленькую кніжыцу. Можа, якія-небудзь парады палічыце карыснымі.

Шчыра жадаю ўсім добрага здароўя і ўдачы!

Мікалай МАКАРЭВІЧ.
Расія, г. Саратаў.

СВЯТОЧНАЯ АНКЕТА

Арсен ВАНІЦКІ, старшыня прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі.

1. Якая падзея, на вашу думку, аказала найбольшы моцны ўплыў на гісторыю ў XX стагоддзі?

— Найбольшы ўплыў на гісторыю беларускага народа аказала перамога над фашысцкімі захопнікамі ў другой сусветнай вайне.

2. Што з гэтага стагоддзя вы ўзялі б у наступнае і што пакінулі б у мінулым?

— Мару аб тым, каб у наступным стагоддзі працоўны люд меў тыя ж сацыяльныя здабыткі, якія меліся яшчэ дзесяць гадоў таму: магчымасць атрымаваць адукацыю, калі маеш для гэтага жаданне і розум, а не толькі грошы; займацца творчасцю, а не толькі бізнесам; мець магчымасць звяртацца ў медыцынскія ўстановы, ведаючы, што там лечыць не толькі рэцэптамі... У мінулым варта пакінуць тое, што супярэчыць жыццёваму сэнсу: войны, зайздасць, дэманстрацыю нацыянальнай, рэлігійнай перавагі.

3. 2000-ны — апошні год XX стагоддзя. Што вы хацелі б паспець зрабіць за гэты час?

— Вельмі патрэбна для нармальнага жыцця людзей грамадзянская згода. І яшчэ патрэбна кожнаму з нас вялікая, непераможная вера ў сваю родную Беларусь, у светлае жыццё, якое гарманізавала б з нашымі прывабнымі абшарамі. Гэтую веру вельмі карысна падмацоўваць кожны дзень плённымі крокамі і дзеяннямі.

Стар. 6.

НАПЯРЭДАДНІ

У ГОНАР 2000-годдзя ХРЫСЦІЯНСТВА

Аб зацвярджэнні ў Беларусі памятнага знака, прысвечанага 2000-годдзю хрысціянства, паведамляю на прэс-канферэнцыі намеснік старшыні арганізацыйнага камітэта па падрыхтоўцы да 2000-годдзя хрысціянства і сустрэчы трэцяга тысячагоддзя старшыня Дзяржкамітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей Аляксандр Білык.

Памятны знак будзе несці ўзнагародную функцыю і ўручацца тым людзям, якія ўнеслі найбольшы ўклад у духоўнае адраджэнне беларускага народа. Ён уяўляе сабой настольны медаль дыяметрам 70 міліметраў. У цэнтры круга на фоне выгнутай формы, якая сімвалізуе купал храма свету, размяшчаецца выява крыжа Святой Ефрасінні Полацкай у абрамленні промняў. У верхняй яго частцы зроблены надпіс "2000 год хрысціянства", а ў ніжняй — надпіс "Беларусь" на стужцы. Нумарное пасведчанне ўладальніка памятнага знака зроблена так, каб у нашчадкаў была магчымасць захоўваць яго на сцяне ў рамцы. Усяго да 2000-гадовага юбілею хрысціян-

ства будзе выраблена 2 000 памятных знакаў.

Да таго ж на 2000-ны год арганізацыйным камітэтам намечана вялікая праца па выпуску альбомаў, марак і канвертаў з юбілейнай сімволікай. На працягу гэтага года Міністэрства сувязі Беларусі праводзіла спецыяльны дзіцячы конкурс малюнкаў "Наш родны край — у трэцім тысячагоддзі": на марках, якія будуць выдадзены да юбілею хрысціянства, адлюструюць работы яго пераможцаў.

І спецыяльна для тых, хто да апошняга моманту так і не вызначыўся, калі ж трэба сустракаць трэцяе тысячагоддзе і юбілей хрысціянства, Аляксандр Білык агучыў афіцыйную пазіцыю свецкіх уладаў і царквы наконт гэтага: 2000 год лічыцца і ў католікаў, і ў праваслаўных хрысціян юбілейным, але 2000-годдзе хрысціянства католікі будуць адзначаць 25 снежня 2000 года, а праваслаўныя хрысціяне — 7 студзеня 2001 года. Трэцяе ж тысячагоддзе наступіць 1 студзеня 2001 года.

Шаноўная рэдакцыя "Голасу Радзімы"!

Шчыра дзякую за святочныя вітанні, за добрыя пажаданні — у маёй адзіноце яны ўзялі мой Spirit.

Зычу паважаным супрацоўнікам газеты бадзёра сустраць Каляды-Раства Хрыстова і высокі 2000 год.

Масей СЯДНЁЎ.

ВУЛІЦА

Як сяліўся я на гэтай вуліцы,
думаў я, гэта вуліца будзе мая.
Колькі год прамінула, схлынула,
а яна, гэта вуліца, ўсё не мая!

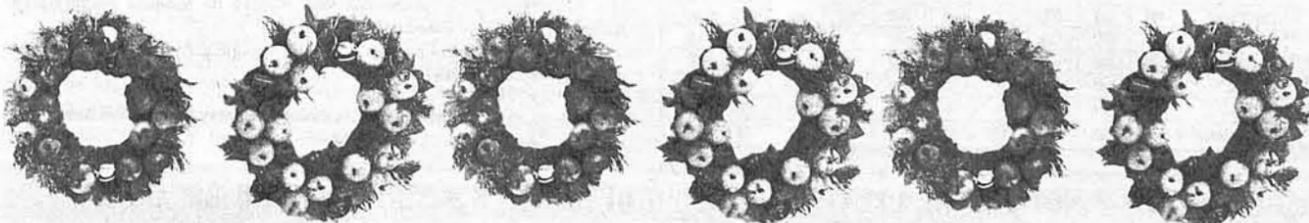
Я схадзіў гэту вуліцу, вытаптаў.
Колькі дум перадумаў, па ёй ідуць!
Быццам зросся з ёю, бяздомны, я,
але гэтая вуліца ўсё не мая.

Колькі вестак прыйшло мне на гэту вуліцу
ад сяброў на радзіме маёй,
вестак добрых, і сумных, і радасных,
але гэтая вуліца ўсё не мая.

Павязуць мяне гэтай вуліцай
у свет іншы, прыгожы свет.
Па ёй пройдзе святар з малітваю,
але гэтая вуліца ўсё не мая.

Не крыўдуй на мяне ты, зацятага,
заставайся з Богам у турбоце сваёй:
адпусціць анік не хоча мяне
адна вуліца на радзіме маёй.

1999, Глен Коў, ЗША.



КОЛЬКАСЦЬ І АСНОЎНЫЯ САЦЫЯЛЬНА-ДЭМАГРАФІЧНЫЯ ХАРАКТАРЫСТЫКІ НАСЕЛЬНІЦТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ПАВОДЛЕ ДАНЫХ ПЕРАПІСУ НАСЕЛЬНІЦТВА 1999 ГОДА

1. Колькасць пастаяннага насельніцтва Рэспублікі Беларусь па перапісу на 16 лютага 1999 года складала 10 мільёнаў 45 тысяч чалавек. У гарадскіх паселішчах пражывала 6 мільёнаў 961 тысяча чалавек — 69 працэнтаў, у сельскіх населеных пунктах — 3 мільёны 84 тысячы чалавек — 31 працэнт агульнай колькасці насельніцтва.

Акрамя таго, на дату перапісу ў рэспубліцы ўлічана 18,5 тысяч чалавек, якія часова знаходзіліся на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.

Змяненне колькасці насельніцтва рэспублікі, абласцей і г. Мінска характарызуецца наступнымі данымі:

	Тысяч чалавек					1999 у % да		1989-1999 прырост (+), змяншэнне (-)
	1989	1970	1979	1989	1999	1989	1999	
Рэспубліка Беларусь	8032	8992	9532	10152	10045	125,1	99,0	-107
Вобласці:								
Брэсцкая	1177	1293	1358	1449	1485	126,1	102,5	+36
Віцебская	1273	1369	1385	1410	1377	108,2	97,7	-33
Гомельская	1359	1531	1595	1668	1545	113,7	92,6	-123
Гродзенская	1074	1118	1127	1163	1185	110,4	101,9	+22
Г.Мінск	508	916	1273	1607	1690	331,1	104,6	+73
Мінская	1465	1538	1547	1575	1559	106,4	99,0	-16
Магілёўская	1176	1227	1247	1280	1214	103,2	94,8	-66

У перыяд паміж перапісамі насельніцтва 1989 і 1999 гадоў адбылося абсалютнае змяншэнне колькасці насельніцтва на 107 тысяч чалавек (або на 1 працэнт), выкліканае натуральным змяншэннем насельніцтва (перавышэннем колькасці памерлых над колькасцю народжаных), аб'ём якой павялічыўся і не кампенсаваўся міграцыйным прыростам.

2. Гарадское насельніцтва рэспублікі пражывае ў 104 гарадах і 108 пасёлках гарадскога тыпу. Сельскае насельніцтва пражывае ў 23 457 сельскіх населеных пунктах.

У сталіцы Рэспублікі Беларусь г. Мінску сканцэнтравана 1 680 тысяч чалавек, або 24 працэнтаў агульнай колькасці гарадскога насельніцтва.

У рэспубліцы 15 гарадоў маюць колькасць насельніцтва больш як 100 тысяч чалавек, у іх пражывае 67 працэнтаў гарадскога насельніцтва.

У перыяд з 1989 па 1999 год колькасць гарадскога насельніцтва павялічылася на 319 тысяч чалавек (на 5 працэнтаў), што ў 5 разоў менш, чым за папярэднія 10 гадоў з 1979 па 1988 год.

Колькасць сельскага насельніцтва зменшылася ў 90-я гады на 426 тысяч чалавек, або на 12 працэнтаў, у той час як за 1979—1988 гады яна зменшылася на 788 тысяч чалавек.

Змяненне колькасці гарадскога і сельскага насельніцтва па абласцях паміж перапісамі 1989 і 1999 гадоў прадстаўлена ў наступнай табліцы:

	Гарадское насельніцтва, тыс. чал.				Сельскае насельніцтва, тыс. чал.			
	1989	1999	Прырост (+), змяншэнне (-)	У %	1989	1999	Змяншэнне (-)	У %
Рэспубліка Беларусь	6642	6961	+319	+4,8	3510	3084	-426	-12,2
вобласці:								
Брэсцкая	819	902	+83	+10,1	630	583	-47	-7,4
Віцебская	906	923	+17	+1,9	504	454	-50	-10,0
Гомельская	1065	1054	-11	-1,0	603	491	-112	-18,5
Гродзенская	665	741	+76	+11,3	498	444	-54	-10,8
г.Мінск	1607	1680	+73	+4,6	-	-	-	-
Мінская	739	808	+69	+9,3	836	751	-85	-10,1
Магілёўская	841	853	+12	+1,5	439	361	-78	-17,9

3. На сучасную структуру насельніцтва Рэспублікі Беларусь па ўзросце і полу зрабілі істотны ўплыў не толькі падзеі апошніх дзесяці гадоў, але і ўсе сацыяльна-палітычныя, эканамічныя падзеі і войны адыходзячага стагоддзя, чарнобыльская экалагічная катастрофа 1986 года і выкліканыя імі змяненні ў патоках міграцыі, размеркаванні насельніцтва на гарадское і сельскае, узроўні і структуры занятасці як мужчын, так і жанчын, узроўні нараджальнасці і смертнасці.

Змяненні, якія адбыліся ва ўзроставай структуры насельніцтва, характарызуецца наступнымі данымі:

	Колькасць, тыс. чал.		1999 у % да 1989	У % да выніку	
	1989	1999		1989	1999
Усё насельніцтва	10151,8	10045,2	99,0	100	100
У тым ліку ва ўзросце гадоў					
0-4	819,2	476,1	58,1	8,1	4,7
5-9	786,9	656,1	83,4	7,8	6,5
10-14	731,0	828,3	113,3	7,2	8,2
15-19	706,9	790,4	111,8	7,0	7,9
20-24	705,9	710,0	100,6	7,0	7,1
25-29	857,2	688,8	80,4	8,4	6,9
30-34	837,0	704,5	84,2	8,2	7,0
35-39	725,6	839,0	115,6	7,2	8,4
40-44	525,9	810,4	154,1	5,2	8,1
45-49	539,9	680,1	126,0	5,3	6,8
50-54	654,2	489,7	74,9	6,4	4,9
55-59	628,2	473,2	75,3	6,2	4,7
60-64	580,3	563,0	97,0	5,7	5,6
65-69	359,2	493,6	137,4	3,5	4,9

70 гадоў і старэй	694,2	840,8	121,1	6,8	8,3
маладзей за працаздольны	2482,6	2131,9	85,9	24,5	21,2
працаздольным (жанчыны 16-54, мужчыны 16-59 гадоў)	5685,0	5752,1	101,2	56,0	57,3
старэй за працаздольны	1984,0	2160,0	108,9	19,5	21,5

У рэспубліцы ўзмацняецца працэс старэння насельніцтва. У адпаведнасці з класіфікацыяй ААН насельніцтва лічыцца старым, калі доля асоб ва ўзросце старэй за 65 гадоў складае 7 працэнтаў. Паводле даных перапісу насельніцтва 1999 года, у рэспубліцы доля гэтай часткі насельніцтва перавысіла 13 працэнтаў. Пятая частка ўсяго насельніцтва — асобы старэй працаздольнага ўзросту.

Колькасць мужчын па перапісу складала 4718 тысяч чалавек, жанчын — 5327.

За дзесяць гадоў у суадносінах мужчын і жанчын у агульнай колькасці насельніцтва адбыліся істотныя змяненні.

Змяненне суадносін колькасці мужчын і жанчын у асобных узроставых групам, колькасць жанчын на 1000 мужчын гарадскога і сельскага насельніцтва, прадстаўлена наступнымі данымі:

	Усё насельніцтва		Гарадское насельніцтва		Сельскае насельніцтва	
	1989	1999	1989	1999	1989	1999
Усяго	1137	1129	1117	1123	1177	1144
у тым ліку ва ўзросце, гадоў:						
0-15	963	952	961	951	969	955
16-17	964	957	1034	980	786	882
18-19	1026	940	1197	947	643	908
20-24	1017	973	1092	996	837	898
25-29	984	1001	1056	1042	802	889
30-34	997	1015	1066	1079	809	854
35-39	1011	1019	1073	1099	833	810
40-49	1061	1067	1064	1146	1054	854
50-59	1215	1184	1196	1188	1237	1174
60-69	1689	1460	1593	1452	1780	1470
70 і старэй	2544	2412	2490	2290	2580	2528

4. Паводле даных перапісу насельніцтва 1999 года, на тэрыторыі рэспублікі прыжываюць прадстаўнікі больш чым 130 нацыянальнасцей і народнасцей. Нацыянальнасць, як і пры мінулых перапісах, указвалася насельніцтвам, якое апыталася, на аснове іх самасвядомасці. Нацыянальнасць дзяцей вызначалася бацькамі.

Большасць жыхароў — 81 працэнт — аднеслі сябе да карэннай нацыянальнасці — беларусаў, 11 працэнтаў — да рускіх, амаль 4 працэнтаў — да палякаў, 2 працэнтаў — да ўкраінцаў, 0,3 працэнта — да яўрэяў.

Змяненні колькасці насельніцтва асноўных нацыянальнасцей паміж перапісамі 1989 і 1999 гадоў прадстаўлена наступнымі данымі:

	Тысяч чалавек		1999 у % да 1989	У % да выніку	
	1989	1999		1989	1999
Колькасць насельніцтва - усё	10152	10045	99,0	100	100
у тым ліку:					
беларусы	7905	8159	103,2	77,9	81,2
рускія	1342	1142	85,1	13,2	11,4
палякі	418	396	94,7	4,1	3,9
ўкраінцы	291	237	81,4	2,9	2,4
яўрэі	112	28	24,8	1,1	0,3
іншыя нацыянальнасці	84	80	95,2	0,8	0,8
не ўказалі нацыянальнасць	0,1	3	-	-	-

Пытанне распаўсюджанасці моў сярод насельніцтва вывучалася ў комплексе, г. зн. насельніцтва прапаноўвалася адказаць на тры пытанні: назваць сваю родную мову, мову, на якой размаўляе дома, і іншую мову, якой свабодна валодае.

Назваў роднай мовай сваёй нацыянальнасці амаль 82 працэнта насельніцтва рэспублікі, 18 працэнтаў назвалі мовы іншых народаў. У 1989 годзе гэты паказчык склаў адпаведна 78 працэнтаў і 22 працэнтаў.

На мове сваёй нацыянальнасці размаўляе дома 45 працэнтаў насельніцтва.

На беларускай мове звычайна размаўляюць дома 3683 тысячы чалавек, або 37 працэнтаў насельніцтва рэспублікі. З іх 3373 тысячы чалавек (92 працэнта) складаюць беларусы. Аднак сярод беларусаў іх удзельная вага складае ўсяго 41 працэнт.

Рускую мову, якая ў якасці мовы звычайна ўжываецца дома, назвалі 6308 тысяч чалавек, або 63 працэнта агульнай колькасці насельніцтва рэспублікі. З іх 4783 тысячы чалавек — беларусы. Сярод беларусаў іх удзельная вага складала 59 працэнтаў.

5. Па даных перапісу насельніцтва 1999 года, у рэспубліцы налічвалася 2,4 мільёна сямейных пар, у той час як па перапісу 1989 года — 2,6 мільёна.

Размеркаванне мужчын і жанчын ва ўзросце 16 гадоў і старэй па абласцях па стану ў шлюбе характарызуецца наступнымі данымі:

	Мужчыны тыс. чалавек				Жанчыны тыс. чалавек					
	у тым ліку		у тым ліку		у тым ліку		у тым ліку			
	Знаходзіцца ў шлюбе	Ніколі не быў у шлюбе	Знаходзіцца ў шлюбе	Ніколі не быў у шлюбе	Знаходзіцца ў шлюбе	Ніколі не быў у шлюбе	Знаходзіцца ў шлюбе	Ніколі не быў у шлюбе		
Рэспубліка Беларусь	3623	2441	813	123	246	4286	2453	652	769	412
Вобласці:										
Брэсцкая	531	373	112	18	28	619	375	88	108	48
Віцебская	499	335	107	18	39	598	335	84	119	60
Гомельская	547	372	114	19	42	663	375	99	120	69
Гродзенская	427	295	94	15	23	502	296	72	97	37
г.Мінск	615	390	162	16	47	728	396	146	92	94
Мінская	564	384	125	21	34	659	385	86	135	53
Магілёўская	440	292	99	16	33	517	291	77	98	51

6. Паводле даных перапісу 1999 года, 85 працэнтаў насельніцтва рэспублікі ва ўзросце 15 гадоў і старэй мелі закончаную вышэйшую, сярэдняю і базавую адукацыю супраць 77 працэнтаў па перапісу 1989 года. Іх колькасць павялічылася з 6023 тысяч да 6892 тысяч, або на 14 працэнтаў.

Размеркаванне насельніцтва па ўзроўню закончанага адукацыі прадстаўлена наступнымі данымі:

	Усё насельніцтва ва ўзросце 15 гадоў і старэй (тысяч чалавек)	На 1000 чалавек насельніцтва ва ўзросце 15 гадоў і старэй	Занятае насельніцтва (тысяч чалавек)	На 1000 занятых
Колькасць насельніцтва, якое мае закончаную адукацыю - усё	7995	989	4446	999
у тым ліку:				
вышэйшую прафесійную	1134	140	881	198
сярэдняю прафесійную	1804	223	1329	299
пачатковую прафесійную	745	92	571	128
сярэдняю агульную	2116	262	1314	295
базавую агульную	1093	135	274	62
пачатковую агульную	1103	137	77	17

Пры перапісе 1999 года ўлічана 33 тысячы непісьменных ва ўзросце 15 гадоў і старэй, што складае 0,4 працэнта ў агульнай колькасці насельніцтва рэспублікі гэтага ўзросту. У 1989 годзе такіх асоб было 165 тысяч, або 2 працэнтаў.

Сярод непісьменных асоб ва ўзросце 15—49 гадоў склалі каля 9 тысяч (27 працэнтаў), а ў насельніцтве данай узроставай групы іх доля — 0,2 працэнта і засталася на ўзроўні 1989 года. Гэта ў асноўным асобы, якія не мелі магчымасці наведваць школу з-за фізічных недахопаў ці хранічных хвароб.

Узровень адукацыі занятага ў эканоміцы насельніцтва вышэйшы, чым у сярэднім для ўсяго насельніцтва.

Сярод занятых маюць закончаную вышэйшую, сярэдняю і базавую адукацыю 98 працэнтаў супраць 90 працэнтаў у 1989 годзе. Доля асоб, якія маюць вышэйшую адукацыю сярод занятых, складала 20 працэнтаў, сярэдняю прафесійную (сярэдняю спецыяльную) 30 працэнтаў супраць адпаведна 14 працэнтаў і 22 працэнтаў у 1989 годзе.

За мінулыя дзесяць гадоў значна павысіўся ўзровень адукацыі сельскага насельніцтва. Калі ў 1989 годзе сярод сельскіх жыхароў ва ўзросце 15 гадоў і старэй доля асоб, якія мелі закончаную вышэйшую, сярэдняю і базавую адукацыю, складала 56 працэнтаў, то паводле даных перапісу 1999 года — 68 працэнтаў. Сярод гарадскіх жыхароў гэты паказчык павялічыўся з 89 працэнтаў да 93 працэнтаў.

7. Пры перапісе насельніцтва 1999 года атрымана інфармацыя аб крыніцах сродкаў існавання. Асобамі, якія апыталіся, адзначаліся ўсе названыя імя крыніцы, што ёсць на дату перапісу.

Размеркаванне насельніцтва рэспублікі па крыніцах сродкаў існавання прадстаўлена наступнымі данымі:

Крыніцы сродкаў існавання	Усяго	У працэнтах да агульнай колькасці насельніцтва
Усё насельніцтва, тыс. чалавек	10045	x
Агульная колькасць названых насельніцтвам крыніц сродкаў існавання	12096	x
у тым ліку:		
праца (акрамя работ у асабістай падсобнай гаспадарцы)	4443	



СПОРТ



З ПЕРАМОГАЙ!

Чэмпіят свету па хакею сярод юніёраў у групе "Б" завяршыўся перамогай беларускіх хакеістаў у матчы са зборнай Францыі. Гэтай перамогай беларуская каманда заваявала права ўдзельнічаць у чэмпіянаце свету ў групе "А".

НА ЗДЫМКУ: зборная каманда Рэспублікі Беларусь — пераможца чэмпіянату свету ў групе "Б".

Фота Генадзя СЯМЁНАВА.

СКАЧКІ Ў ВАДУ. Нас заўсёды радуе поспехі спартсменаў, якія прадстаўляюць Рэспубліку Беларусь на міжнародных стартах. Але не толькі па іх выніках можна меркаваць аб перспектывах спорту ў краіне. Асобую радасць і надзею адчуваем, калі перамогу атрымліваюць юныя таленты. Так, 11—12-гадовыя мінчане Вадзім Каптур, Барыс Дуко і Аляксей Гудзілін заваявалі золата, серабро і бронзу ў германскім Кельне на юнацкім Кубку "Post cup" па скачках у вадзе. А іх старэйшыя таварышы Юрый Кавалевіч, Цімафей Гардзейчык і Аляксандр Лукашэвіч занялі ўвесь п'едэстал гонару.

Не адсталі і дзяўчаты. Даша Палянская і Юлія Лукша ў сваіх групах замацавалі за сабой "сярэбраныя" пазіцыі.

Другі радок турніру занялі юныя беларусы ў такім відовішчы, як сінхронныя скачкі. Віталь Сяргееў і Аляксандр Лукашэвіч і тут атрымалі "серабро".

У выніку — 1-е агульнакаманднае месца.

ПЛАВАННЕ. У Лісабоне завяршыўся чэмпіят свету па плаванні на кароткай вадзе. Лідэрам

беларускай зборнай стала 20-гадовая віцеблянка Наталля Барановская. На яе рахунку сярэбраны і бронзавыя медалі на дыстанцыі 400 і 200 метраў кролем. Зусім трохі не дацягнулі да трэцяга месца нашы дзяўчаты ў эстафеце 4 x 50 вольным стылем. У выніку яны на чацвёртым радку турніру з паказчыкам 1.41.99. — гэта новы рэкорд краіны.

АРМРЭСТЛІНГ. У сталіцы Японіі Токіо завяршыўся 20-ты чэмпіят свету па армрэстлінгу. Беларусь прадстаўлялі чатыры рукаборцы. Прыгожую перамогу атрымалі нашы спартсменкі. У катэгорыі да 70 кілаграмаў двухкратнай чэмпіёнкай стала Людміла Шастакова. У вазе да 80 кілаграмаў Маргарыта Смірнова ў барацьбе на левую руку заваявала сярэбраны медаль, а на правую — выйграла "золата". Сяргей Сергель (85 кілаграмаў) і Алег Мацкевіч (80 кілаграмаў) занялі 4-е месца.

БІЯТЛОН. Трэці этап Кубка свету па біятлону нарэшце прынес беларускай камандзе доўгачаканы медаль. У гонцы на 20 кіламетраў пранёсся па дыстанцыі Вадзім Сашурын. У складаных метэаўмовах ён 19 разоў дакладна папаў у цэль, і толькі адзін промах беларуса дазволіў французам Рафаэлю Пуарэ заняць першае месца. У выніку ў Вадзіма сярэбраны медаль.

Хочацца адзначыць поспех Ірыны Тананайка на дыстанцыі 15 кіламетраў. Усе 20 патронаў яна снайперскі даслала ў мішэнь. Апынулася на сёмай пазіцыі — выдатны вынік.

Каця МАЗАКОВА.



Вадзім САШУРЫН.

ЛЕПШЫЯ З 25

Каманда факультэта прыкладнай матэматыкі Белдзяржуніверсітэта ў складзе чацвёртакурснікаў Сяргея СЦЯПАНЦАВА, Івана МІХНЕВІЧА, Канстанціна СЯМЁНАВА і другакурсніка Уладзіміра ТАНКОВІЧА (на здымку) выйшла ў паўфінал каманднага чэмпіянату свету па праграмаванні сярод студэнтаў. У чвэрцьфінале чэмпіянату, які прайшоў у Мінску на базе БДУ, прынялі ўдзел 25 каманд заходняга рэгіёна з вышэйшых навучальных устаноў Беларусі і Эстоніі.

І вось новая перамога — другое месца ў паўфінале, які праходзіў у Санкт-Пецярбургу. Фінал абудзецца ў сакавіку 2000 года ў горадзе Арланда (ЗША).



НА МЯЖЫ СТАГОДДЗЯЎ

Зараз у калектыве налічваецца амаль 120 чалавек, з іх больш за 90 навуковых супрацоўнікаў, у тым ліку 13 дактароў і 51 кандыдат навук. Восем інстытуцкіх супрацоўнікаў маюць вучонае званне прафесара, 11 — старшага навуковага супрацоўніка і дацэнта. У інстытуце працуюць два акадэмікі НАН Беларусі: Іларыён Ігнаценка (1974) і Міхась Касцюк (1996).

Кола навукова-даследчай праблематыкі інстытута вызначаецца ў першую чаргу рэспубліканскімі комплекснымі праграмамі, якія аб'ядноўваюць найважнейшыя тэмы даследаванняў. Гэта, напрыклад, рэспубліканская комплексная праграма фундаментальных даследаванняў у галіне гуманітарных навук "Гісторыя станаўлення і развіцця беларускай народнасці і нацыі. Нацыянальныя працэсы і міжнацыянальныя адносіны на сучасным этапе", якая выконвалася ў 1990—1995 гадах, а таксама дзяржаўная праграма "Нацыянальная гісторыя Беларусі", тэрмін выканання якой — 1995—2000 гады. У выкананні названых праграм інстытут з'яўляецца галаўной арганізацыяй, выступае ў якасці каарды-

Працяг. Пачатак у № № 43, 44, 46, 48, 50.

ВЫСТАВЫ

У горадзе Эш-сюр Альзат — другім па велічыні ў герцагстве Люксембург адкрыта выстава фотаработ, прысвечаная беларускай правінцыі. Дзеючыя асобы дзесятка фотасюжэтаў, якія экспануюцца, — жыхары невялікага горада Дзятлава, што на Гродзеншчыне.

Гэта выстава — вынік плённай работы двух люксембургскіх фотаматараў: Іва Басі і Рэнэ Гілена. Каб лепш спазнаць і зразумець Бе-

ларусь, яны двойчы за свае сродкі наведвалі Дзятлава. Таленавітыя фотаматры вырашылі правесці фотавыставу, каб пазнаёміць сваіх суайчыннікаў з жыццём і бытам жыхароў старажытнага горада, якому нядаўна споўнілася 500 гадоў.

У далейшым фотаматары Басі і Гілен мяркуюць прывезці выставу ў Брусель.

Іосіф ЗАЯЦ.

ЗДАРЭННІ

У САМАЛЁЦЕ ЗНАЙШЛІ 20 000 ДОЛАРАЎ ЗША. 20 555 далараў ЗША былі знойдзены пагранічнікамі на днях пры даглядзе ў аэрапорце "Мачулішчы", што ў Мінскім раёне, транспартнага самалёта Іл-76 авіярыса "Мінск — Тэгеран".

Як паведамілі ў прэс-цэнтры Дзяржаўнага камітэта пагранічных войскаў Беларусі, валюта была схавана ў пілоцкай кабіне за спінкай крэсла борт-інжынера. Кантрабанда перададзена ў мытню, вядзецца разбор.

ПА МІНСКУ ГУЛЯЮЦЬ ФАЛЬШЫВЫЯ "БАКСЫ". 57 паддробленых сто-дolarsавых купюр канфіскавалі мінскія аператыўнікі. За апошні час гэта адна з самых буйных партый.

Як паведамілі ў адзеле па эканамічных злачынствах Ленінскага РУУС Мінска, у ходзе правядзення аператыўна-пошукавых мерапрыемстваў каля універмага "Беларусь" у

аўтамашыне "Фольксваген-Пасат" былі затрыманы двое мінчан. Крыху раней на міні-рынку на Партызанскім праспекце яны спрабавалі збыць каўказцам паддробленыя сто-дolarsавыя банкноты.

Па заключэнню экспертаў, канфіскаваныя фальшывыя выраблены шляхам электраграфіі з выкарыстаннем капіравальна-размнажальнай тэхнікі. На вока даволі складана вызначыць іх несапраўднасць. На купюрах "новага ўзору" прысутнічаюць усе неабходныя "элементы абароны" амерыканскай валюты.

Усе яны датаваны 1996 годам выпуску.

Што тычыцца затрыманых, то зараз яны чакаюць рашэння свайго лёсу ў ізалятары. Ім пагражае ад 5 да 15 гадоў пазбаўлення свабоды з канфіскацыяй маёмасці.

Сяргей ЛОСІК, прэс-цэнтр ГУУС Мінгарвыканкама.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

ФІРМЕННЫ ГАНДАЛЬ НА БЕЛАРУСІ

На пачатку снежня ў Мінску па вуліцы Куйбышава расчыніў дзверы другі ў гэтым месяцы і 30-ты па ліку ў рэспубліцы фірменны магазін тэлевізараў Віцебскага вытворчага аб'яднання "Віцязь". Ва ўрачыстым адкрыцці бралі ўдзел генеральны дырэктар аб'яднання Пётр Дземянчонак і намеснік міністра прамысловасці краіны, які курыруе радыё-тэлевізійную галіну, Анатоль Русецкі.

Усё больш і больш жыхароў Беларусі аддаюць перавагу айчынным тэлевізараў маркі "Віцязь". Па якасці і дызэйну ён не саступае замежным аналагам. Цана ж яго ў рэспубліцы значна меншая за ін-

шыя. Дарэчы, новы фірменны магазін "Віцязь" у Мінску размешчаны недалёка ад свайго сабрата і адначасова канкурэнта — магазіна вытворчага аб'яднання "Гарызонт". Як заўважыў намеснік міністра А. Русецкі, такое суседства не азначае жорсткую канкурэнцыю, а хутчэй саборніцтва, закліканае садзейнічаць якаснаму росту як "Віцязя", так і "Гарызонта". Сёння каля 60 працэнтаў тэлевізараў, зробленых у Віцебскім Мінску, ідуць на экспарт, як правіла, у Расію, Украіну, Малдову, Казахстан, краіны Балтыі.

Свае фірменныя гандлёвыя кропкі прадпрыемства "Віцязь" мае і ў Маскве, Санкт-Пецярбургу, Чарапаўцы. Зараз з заводскага канвеера сходзіць каля 30 мадэлей маркі "Віцязь". Па ўсёй краіне працуе добра адладжаная сетка сервіснага абслугоўвання віцебскіх тэлевізараў. Сёлета тэлевізару "Віцязь" прысуджана дзяржаўная прэмія якасці ІСО-9001, так званы міжнародны сертыфікат якасці.

Сяргей САБАДАШ, фота Віктара СТАВЕРА.



ЦЭНТР ГІСТАРЫЧНАЙ ДУМКІ

натара навукова-даследчых прац гісторыкаў з вышэйшых навучальных устаноў і іншых арганізацый гістарычнага профілю.

Вынікі, атрыманыя ў ходзе выканання гэтых праграм, іншых тэм і планавых заданняў, знайшлі сваё ўвабленне ў шэрагу абагульняючых і манаграфічных прац, у зборніках, брашурах і артыкулах. За перыяд з 1985 да 1998 года супрацоўнікамі інстытута выдана звыш 250 адзінак кніжнай прадукцыі. У 1986 годзе завершана публікацыя калектывнай працы "Партыйнае падполье в Беларусі". Страницы воспоминаний" (у 3 тамах).

Сярод найбольш значных публікацый інстытута ў 90-я гады трэба адзначыць даследаванне "Нарысы гісторыі Беларусі" ў дзвюх частках, апублікаваных адпаведна ў 1994 і 1995 гадах. У "Нарысах" упершыню выкладзена гісторыя Беларусі ад старажытных часоў да сярэдзіны 90-х гадоў XX стагоддзя з нацыянальна-дзяржаўнага пункту гледжання, заснаванага на прызнанні факта шматства існавання бел-

ларускага этнасу як суб'екта гісторыі. Пераасэнсаваны гістарычны шлях беларускага народа, у тым ліку праблемы этнагенезу, станаўлення і развіцця дзяржаўнасці, нацыянальнай культуры, узаемаадносін з суседнімі краінамі і народамі. Адноўлена гістарычная праўда аб многіх падзеях і дзеях беларускага мінулага. Адлюстраваны маладаследаваныя старонкі гісторыі нацыянальнага руху, грамадска-палітычнага жыцця, беларускай дыяспары і іншых. Паказаны супярэчлівы характар развіцця сучаснага грамадства. У Рэспубліцы Беларусь і ў Расійскай Федэрацыі на "Нарысы" надрукавана больш за 10 станаўчых рэцэнзій.

У канцы 1997 года выйшла фундаментальная праца "Археалогія Беларусі. Т. I. Каменны і бронзавыя вякі". Толькі што ўбачыў свет другі том "Жалезны век". На вялікім археалагічным матэрыяле ўпершыню дадзена абагульняючая характарыстыка развіцця першабытнага грамадства Беларусі ў каменным, бронзавым і жалезным вяках.

Адначасова з вышэйадзначанай кнігай выйшла ў свет абагульняючая фундаментальная праца "Гісторыя сямства Беларусі. Т. I. Ад старажытнасці да 1861 г.", дзе асветлены працэсы станаўлення і развіцця эканамічнага, сацыяльнага і духоўнага жыцця сямства Беларусі да сярэдзіны XIX стагоддзя. Комплексна, на падставе шырокай гістарыяграфічнай базы і вялікай колькасці крыніц, прааналізавана эвалюцыя сямстваў гаспадаркі, землеўладання і землекарыстання, павіннасцяў, запыгоньвання, рыначных адносін, супярэчнасцей і канфліктаў у беларускай вёсцы, а таксама культуры і духоўнага аблічча сямства.

У шэрагу калектывных прац і манаграфічных выданняў у 90-я гады знайшлі таксама адлюстраванне пытання паходжання і рассялення дрыгавічоў (П. Лысенка) і крывічоў (Г. Штыхаў), старажытнага насельніцтва іншых рэгіёнаў Беларусі, узровень іх гаспадарчага і культурнага развіцця (Э. Зайкоўскі, Ю. Заяц, Л. Дучыц, В. Ляўко, І. Ганецкая, Т.

Каробушкіна, А. Мядзведзеў, М. Чарняўскі, В. Кудрашоў, В. Ліпніцкая, В. Шаблюк, С. Тарасаў, А. Квяткоўская)...

Значная ўвага надавалася манаграфічным даследаванням па гісторыі сямства Беларусі ў перыяды сярэднявекі і капіталізму. Былі грунтоўна асветлены праблемы запыгоньвання сямства (М. Спірыдонаў), іх становішча ў XVI—XVIII стагоддзях (П. Лойка, В. Голубеў), сацыяльна-эканамічнае развіццё вёскі ў канцы XIX — пачатку XX стагоддзяў (В. Панюціч), сямлянскі рух у Беларусі (У. Крук); сучаснае становішча аграрнага сектара краіны (В. Саковіч).

У гэты перыяд з'явіліся працы, у якіх раскрываўся праблемны характар Лютаўскай і Кастрычніцкай рэвалюцый, асвятляліся пытанні пераходу да самавызначэння ў першыя гады саветскай улады (І. Ігнаценка), аналізаваліся стан свядомасці салдат Заходняга фронту (М. Смальянінаў).

Уладзімір НАВІЦКІ, кандыдат гістарычных навук.

ПАДЗЕЯ: ТЭАТРУ «ЗЬНІЧ» 10 ГАДОЎ

Васіль ЖУКОВІЧ

ЦУД

Акраверы

Галіны Дзягілевай голас
Адметны ў мностве галасоў,
Лагодны, будзіць сэрца голад
І цешыць музыкаю слоў.
На сцэне — «Зьніч», ён паэтычны,
А паэтычны — не практычны,
Дзіця, прывыклае дарыць
Заміж таго, каб браць дары.
Я, ўзрушаны, шапчу Тварцу:
«Галіна Дзягілева — чуд:
І чысціня, і дасканаласць!
Любоў на свеце не сканала,
Яна — багіня апантаных,
Вядома, цуды — ад яе.
Артыстка, я, зачараваны,
Цалую голас ваш ціхмяны.
У ім такая моц трымціць!
Дай Бог вам шчасце — век тварыць!»



Галіна ДЗЯГІЛЕВА.

ІТАЛЬЯНСКІЯ КАНІКУЛЫ

Штогод вучні Дзятлаўскай школы-інтэрната адпачываюць у Італіі. Минулай зімой цэлы месяц яны жылі ў Рыме. Там сустралі сьвята Божага Нараджэння, Новы год, там правалі калядныя канікулы. Суправаджала дзяцей выхавальніца інтэрната Надзея Васыко. Паводле яе слоў, італьянцы вельмі гасцінныя, душэўныя людзі. Трэба было бачыць, як хутка да іх прывыкалі дзеці! Як добра, цёпла было ім у італьянскіх сем'ях.

— Надзея Фёдараўна, вам давялося сустрэцца ў Італіі сьвята Божага Нараджэння. Якія гэта пакінула ўражанні?

— Святаванне праводзіцца вельмі ўрачыста. Напярэдадні, як правіла, у кожным доме прыбіраюць ёлку і з густам афармляюць сімвалічны куток. Ставяць цацачныя яслі, авечак, падсцілаюць сена, кладуць ляльку-немаўлятку. Усё гэта сімвалізуе нараджэнне Хрыста. Ва ўрачыста-святочным убранні вуліцы, плошчы і вітрыны магазінаў. На сьвята там прынята дарыць падарункі. Я была прыемна здзіўлена, калі суседкі, сяброўкі маёй сеньеры-гаспадыні, пранікнёна віншавалі і яе, і мяне. Мне давялося сустрэцца з Новым год у кампаніі пажылых людзей. Спачатку была дома святочная вячэра, а затым пайшлі ў гасці. Там арганізавалі цікавую гульні накшталт нашых карт. І вось неўпрыкмет надыйшла поўнач. Гаспадары кватэры запрасілі паспрабаваць салодкіх пачатункаў, каб жыццё было салодкім. А вось выпіваюць там мала. Уся наша кампанія выпіла за вечар усяго бутэльку шампанскага. І ва ўсіх быў вясёлы, светлы настрой.

Іосіф ЗАЯЦ.

— На Бога спадзявайся, а сам... Чым былі запоўнены рабочыя дні?

— Вучобай. Пры касцёле ў нас быў свой клас, дзе вучні займаліся. Раніцай іх прывозілі сеньеры, у якіх яны жылі. А пад абед забіралі. Пасля абеду і ў вяртанне час праводзіліся экскурсіі ў Ватыкан, па Рыму або паездкі да мора.

— Наведанне італьянскай мовы не было вялікай перашкодай?

— Дзеці параўнаўча хутка засвойваюць італьянскую мову. Пабываўшы там некалькі разоў, размаўляюць ужо без перакладчыкаў.

У час летніх канікулаў вучні інтэрната зноў ездзілі ў гэтую казачную краіну. А нядаўна Дзятлава наведалі італьянцы з горада Чэрынёла. Сярод іх — святар Мікола Манаколі, Ганна Марынара, Анжэла Санкт-Анжэла, Віта Паняб'янка і іншыя. Менавіта ў іх сем'ях жывуць дзеці ў час адраўленчых паездак.

Замежных гасцей хлебам-соллю сустралі вучні і настаўнікі. Былі тут радасныя абдымкі, хвалючыя ўспаміны, шчаслівыя слёзы... Многія дзеці сталі для італьянцаў, як родныя, іх чакаюць, іх прыезд — радасць.

Госці цікавіліся ўмовамі жыцця ў інтэрнаце, арганізацыяй навучання і выхавання, работай гурткоў і г. д. Адбыўся святочны канцэрт. Дзеці спявалі песні, танцавалі, жартавалі. Усе весяліліся ад душы.

Госці азнаёміліся са славуцімі мясцінамі Дзятлаўшчыны, пабывалі ў Навагрудку, на радзіме паэта Адама Міцкевіча, наведалі музей. Пасля накіраваліся ў сталіцу нашай дзяржавы — Мінск. Італьянцам спадабаліся простыя і працавітыя беларускія людзі.

Нядаўна група вучняў інтэрната чарговы раз накіравалася ў Італію.

ХТО ЁСЦЬ ХТО

Беларускі вучоны Уладзімір Снапкоўскі ў ліку тых, каго сёлета вызначыў Міжнародны біяграфічны цэнтр, што ў Кембрыджы, як асобу, чья дзейнасць цікавіць міжнародную супольнасць.

Гэта тым больш адметна, што доктар гістарычных навук Уладзімір Снапкоўскі займаецца навучаннем будучых дыпламатаў у БДУ, даследуе развіццё нацыянальных і міжнародных адносін.

Ірына ГАЙ.

ПРАГНОЗЫ

ЦІ БУДЗЕ КАНЕЦ СВЕТУ?

Вось і надышоў канец стагоддзя, блізіцца канец тысячагоддзя... Заўсёды ў такіх пераходных момантах чалавецтва імкнецца падвесці нейкія вынікі сваёй дзейнасці, паспрабаваць зазірнуць у будучыню, зразумець свае магчымыя перспектывы. З якім набыткам падыйшлі мы да мяжы стагоддзя? Які лёс усіх нас чакае? На гэтыя і іншыя пытанні паспрабавалі адказаць прадстаўнікі Беларускай інтэлектуальнай эліты падчас праведзенага ў Нацыянальным навукова-асветным цэнтры імя Ф. Скарыны "круглага стала" пад назвай "Канец стагоддзя — канец свету?". Даная імпрэза была арганізавана сумеснымі намаганнямі Польскага інстытута ў Мінску, рэдакцыі часопіса "Фрагменты" і Скарынаўскім цэнтрам. У пасяджэнні прынялі ўдзел вядомыя беларускія філосафы, культуролагі, філолагі, якія ўсебакова і надзвычай зацікаўлена абмяркоўвалі пытанне, зафіксаванае ў назве мерапрыемства.

З асноўным дакладам выступіў галоўны рэдактар польскага культуралагічнага часопіса "Краснагруда" Кшыштаф Чыжэўскі, якога вядучы "круглага стала" філосаф Ігар Бабкоў прадставіў як аднаго з найбуйнейшых замежных спецыялістаў па праблеме канца свету. Шаноўны польскі госць адзначыў, што ў сучасны перыяд канец свету абсалютна не выключаны, бо яшчэ шмат дзе ёсць нямала неадуканых, нявыхаваных людзей, своеасаблівых сучасных "варвараў, паганцаў", якія не ведаюць сваёй гісторыі, мовы, культуры, не паважаюць свае традыцыі, звычаі, абрады. Усё гэта стварае ў грамадстве сітуацыю хаосу культуры, што, безумоўна, робіць досыць праблематычнымі шанцы чалавецтва на выжыванне ў бліжэйшай перспектыве.

На "круглым stole" былі выказаны розныя погляды, меркаванні, якія часам мелі дыаметральна супрацьлеглы характар. Але, як вядома, менавіта ў пазітыўных дыскусіях, сяброўскіх спрэчках можа нарадзіцца і нараджаецца ісціна.

Эдуард ДУБЯНЕЦКІ.

У ЯПОНІЎ ў школьных праграмах ёсць спецыяльныя ўрокі замілання прыродай. Нашы дзеці, на жаль, не маюць такой раскошы, але ж прырода Беларусі, пацвёрдаму перакананню майстра лясной скульптуры мінчанкі Кацярыны Новікавай, намнога багацейшая.

Кацярына Фёдараўна — аўтар шматлікіх работ з прыроднага матэрыялу — фларыстыкі і цудоўных зімовых букетаў. Яна з кагорты тых нямногіх людзей, якія, нягледзячы на свой сталы ўзрост (Кацярына Фёдараўна ўжо размяняла восьмы дзесятак), не страцілі ўмення глядзець на свет закаханымі вачыма дзіцяці і бачыць незвычайнае ў звычайным. Пэўна, так і павінна быць, бо кожны з нас, як некалі вельмі слушна заўважыў Антан дэ Сент-Экзюперы, таксама калісьці быў дзіцём, толькі мала хто памятае аб гэтым...

Кацярына Фёдараўна доўгія гады працавала ў гарадскіх і піянерскіх лагерах, на гарадской станцыі юннатаў, чытала лекцыі для настаўнікаў на курсах удасканалення іх прафесійнага майстэрства. Ёй было што ім сказаць.

Кацярына Новікава — аўтар кнігі "Мы — майстры-ўмельцы", "Натхненне". Яна ўдзельнічае ў выставках гарадскіх і рэспубліканскіх выстаў лясной скульптуры, фларыстыкі, мастацтва ікебаны. Яе персанальная выстава праходзіла ў галерэі "Медэя" ў Цэнтральным ДOME афіцэраў.

Кацярына Фёдараўна — прыроджаны педагог, хоць у яе і няма спецыяльнай адукацыі. Дзеці, я...



СПАРТСМЕНКА ХХ СТАГОДДЗЯ

ЛЕАНІД БАРТКЕВІЧ: «ВОЛЬГА КОРБУТ — АБСОЛЮТ»



Вольга КОРБУТ.

Корбут і Барткевіч жанатыя больш за дваццаць гадоў. І цяпер разам, хаця журналісты, здаецца, не адзін раз іх разводзілі. «Мы проста не думаем пра гэта. Мы жывём, мы проста сябры. Гэта самае галоўнае».

На поўначы Атланты ў іх ёсць рэзідэнцыя (менавіта так называе свой дом Леанід Барткевіч): «Вельмі добрая, з соснамі, баскетбольнай пляцоўкай, басейнам». Сямейны бізнес апіраецца на фірму "Вольга Корбут Інтэрпрайз", якая працуе ў розных сферах. І яе фінансаванне становіцца дазваляе Барткевічу быць свабодным мастаком — у літаральным сэнсе.

Вольга Корбут праз мужа перадала прывітанне ўсім, хто яе ведае ў Беларусі. Зараз яна з'яўляецца віцэ-прэзідэнтам усіх федэрацый гімнастыкі свету, абрана "ВВС" лепшай спартсменкай стагоддзя, уваходзіць у дзесятку лепшых спартсменак стагоддзя ў Амерыцы. Вольга цяпер вельмі заняты чалавек. "Зараз усе заклапочаны сустрэчай новага стагоддзя. Як сказаў Спілберг, давайма расцягнем гэтую сустрэчу на год".

"Вольга — абсалютна разняволены і прамы чалавек. І вельмі добры эканаміст па сваёй сутнасці. Мяне нямногія ведаюць у Амерыцы, а Вольга — усе. Таму, калі мы пры-

Знакамітая беларуская гімнастка ўнёсла ў свету і Алімпійскіх гульняў Корбут занесена ў спіс лепшых спартсменак ХХ стагоддзя ў класіфікацыі італіянскага агенцтва АНСА.

А карпарацыя Бі-Бі-Сі здымае выдатную беларускую гімнастку. Дзеля гэтага знаходзілася група бізнес-журналістаў. Матэрыял, зняты ным горадзе гімнастыкі, будзе выкарыстаны для стварэння дакументальнага фільма Бі-Бі-Сі пакажа ў рамках бібліятэкі цыкла перадач пра выдатных людзей.

халі ў гэтую краіну, яна была рыба ў вадзе. Вольга была намнога больш каштоўная ў Амерыцы і больш папулярная там чым на радзіме. Я тады нават і не каў, што Корбут мае такую папулярнасць!" — прызнаецца Леанід Барткевіч. Леанід Барткевіч добра адчувае сябе ў Амерыцы: "Цудоўна, жывуць, ніякіх праблем у дробязях шчыра прызнаецца, што калі дзіць сьвята і хочацца з некім выпіць пагутарыць — дык і няма з кім вельмі вольга тым проста чалавек. Рад ма ёсць Радзіма. Калі прыязьмі самалёт і я пабачыў гэтыя бярозкі гэта ўсё... Я проста не тое, што п-



КАЗКА... НА ШАФЕ

насіла займацца ў гуртку "Прырода і фантазія" пад кіраўніцтвам Кацярыны Новікавай, — упэўніліся ў тым, што прырода і фантазія — не пакрыўдзаныя ні прыроду, ні фантазію.

Мы пераканалі многіх не секельку пад Новы год, — гаворыць Кацярына Фёдарэўна. — Для большай утульнасці досыць некалькіх новых галінак і... крыху фантазіі.

Прыгадваю адну з яе арыгінальнавагодніх кампазіцый з яловых іглек, яркіх цацак і фігурных свечак. "Навошта Дзед Мароз на ёлі? — пытае нека ў яе запытна. — Хлапчук, які падбег паглядае на "дзіва дзіўнае". "А ён лічыць запальвае, каб Новы год не "згубіўся", — усміхаецца Кацярына Фёдарэўна. Такого ж прыгадвае Дзед заўважаю і на адной з яе творчых работ. Здаецца, ён і сапраўды вельмі прыйшоў да нас са сваёй добрай казкі. Прыглядаюся. Зарада ў яго, аказваецца, з пышным дэкарацыямі, рукавічкі — з палёскамі півоні, футра — з чорных перакрываюцца, акаймаванага срэбрам і лішайніку.

У гэтых дзіўных лясных гноміках і іншых казачных персанажах са звычайна "ляснога смецця" — караг, драўніны, шышак...

Самы таленавіты мастак — Фёдарэўна, — упэўнена Кацярына Фёдарэўна. — Трэба толькі крышачку фантазізаваць разам з ёю".

У кватэры мастачкі таксама жылі казкі. Яны ўсюды. І на сцяне, і

на тэлевізары, і на шафе. На шафе дык увогуле плячэны тэатр. Тут і добрыя лясныя гномікі, і вясёлыя жабяняткі, і дзіўныя жукі... На сцяне — партрэт грацыёзнага сямпацічнага ката... з тапалінага пуху. Поруч — прыгожая дзяўчына ў святочным сарафане... з бярысты і кветкавых палёскаў. Крыху далей — зграбны чалавечкі з пясчотнага перламутру... звычайных рыбных костак. Мастачка толькі іх пракіпціла і крыху пафантазіравала. З мудрагелістых лясных карэньчыкаў — шыкоўныя вазы з элігантнымі букетамі. Прыгожа! Трэба толькі памятаць, што ўсе мы — дзеці прыроды, і паглядзець на свет вачамі дзіцяці.

Святлана ХОРСУН.



АНГЛІЯ

Вясёлых Калядных свят і шчаслівага Новага года жадаю ўсёй рэдакцыі "Голасу Радзімы".

А. ГАТКОВІЧ.

УКРАЇНА

Паважанае рэдакцыя газеты "Голас Радзімы", паважаныя мае землякі і суродзічы! Ад усёй душы, сардэчна віншую вас з Новым, 2000 годам і Калядамі. Найлепшыя пажаданні ўсім у новым годзе, шчасця, здароўя і творчых поспехаў.

З украінскага горада Чарнаўцы піша вам сям'я Сінюка. З вялікім задавальненнем чытаем нашу агульную беларускую газету для суайчыннікаў. Нягледзячы на тое, што Чарнаўцы знаходзяцца амаль побач з Беларуссю, за нейкія 500 кіламетраў ад Брэста, газета "Голас Радзімы" з'яўляецца адзінай крыніцай інфармацыі пра Беларусь. Звесткі, якія атрымліваю ад родных з Брэста, вельмі адрозніваюцца ад афіцыйнай інфармацыі, паведамленняў украінскіх сродкаў масавай інфармацыі. Хацелася б, каб на старонках нашай газеты "Голас Радзімы" больш расказвалі пра сучаснае жыццё беларускага народа. Хаця вы маеце рацыю, што ў асноўным газета асвятляе гісторыю Беларусі, малавядомыя старонкі з жыцця славетных людзей Беларусі.

Газета, як гаворыцца, амаль па-за палітыкай. Але ў той жа час нам, суайчыннікам, вельмі хочацца больш ведаць пра рэальнае жыццё ў Беларусі ў даны перыяд. Патрэбны падборкі інфармацыі ў газеце пра палітычнае жыццё, працу прамысловасці і сельскай гаспадаркі, цэны на асобныя віды тавараў (самыя неабходныя, як зараз модна казаць, "са спажывецкага кошыка") у перакладзе на долары. Вось тады мы зможам параўнаць, як жыве, напрыклад, сярэдні украінец і сярэдні беларус.

Выданне сёлета прыходзіць рэгулярна. Яшчэ раз вялікі дзякуй супрацоўнікам газеты за іх працу. Як мне здаецца, калектыў прыкладае шмат намаганняў, каб кожны нумар быў непрыдатны на папярэдні і яшчэ лепшы. У нас падпісачка на "Голас Радзімы" нельга, але хацелася б атрымліваць газету і далей.

Мне здаецца, у новым 2000 годзе мая сувязь з вамі будзе больш цеснай.

З павагай

Фёдар СІНЮК.

НОВАЕ ІМЯ

Рэдка калі здараецца, каб адзін чалавек плённа сумяшчаў здольнасці даследчыка і літаратара. Імя Л. Маракова на працягу года прагучала практычна ва ўсіх беларускамоўных выданнях. У гэты ж перыяд выйшла яго першая кніга "Валерый Маракоў. Лёс. Хроніка. Кантэкст", якая выклікала каля дзесяці рэцэнзій. На яе адгукнуліся Н. Гілевіч, У. Конан, С. Грахоўскі, А. Вярцінскі, Л. Савік... Не меншае ўражанне пакінуў спіс рэпрэсаваных літаратараў, які ўключае 400 прозвішчаў. Блізкіца да завяршэння першы том энцыклапедыі. З'явіўся цыкл апавяданняў "Непамяркоўныя", дзіцячыя вершы. Сёння мы ўпершыню знаёмім чытача з эпіграмамі Леаніда Маракова, якіх ужо амаль 100.



МОВА

Паўлу ПРУДНІКАВУ

Калі нехта з тваёй мовы

смяецца,

Што мовы няма, яму толькі здаецца...

Спялы, глухі, але дыктуе "На плёнку" ён паціху вершы. Калі паэт вольна працуе, сярод жывых ён будзе першы.

Сяргею ГРАХОЎСКАМУ

Анатоліу КУДРАЎЦУ

Парэзали цензары "Так і было", Але і парэзанае ўзарвало...

Нашы дзеці павінны ведаць Пра той "хлеб", што бацькам даваўся адведаць...

Нілу ГІЛЕВІЧУ

Народным быў і застаецца: Як іншыя, не прадаецца!..

Міхасю КАВЫЛЮ

Для спадчыны шмат пазмагаўся. Чаго ж цяпер захваляваўся?

Адаму МАЛЬДЗІСУ

Калі ў "ленінкі" сховішча Зойдзеш хоць на гадзіну, Будзеш Мальдзіса прозвішча Чуць ўжо праз хвіліну.

Уладзіміру МІХНЮКУ

Што пра даследчыка казаць? Трэба толькі шапку зняць...

СІНА РАЗНЯВОЛЕНА ЧАЛАВЕК...



Леанід БАРТКЕВІЧ у цэнтры.

каў, а рыдаў. І на мяне ўсе глядзелі, як на ідыёта".

Сына Вольгі Корбут і Леаніда Барткевіча завуць Рычардам. "Майго дзеда звалі Рычардам, — гаворыць Барткевіч. — У яго гонар і назвалі сына. А мой прадзед быў прадвадзіцелем дваранства. Род увогуле ідзе ад Радзівілаў..."

Рычарду 20 гадоў. Ён лічыцца адным з самых перспектывных камп'ютэршчыкаў у Атланце.

Сёння Леанід Барткевіч апантаным дзіця адраджэння "Песняроў". Што ж, маладосць ужо сапраўды не вярнуць, а вось што датычыцца "Песняроў", то Барткевіч верыць: ансамбль можна адраджыць. Ён лічыць, што для аднаўлення творчасці зараз самы прыдатны час: так робяць усе старыя групы ў свеце,

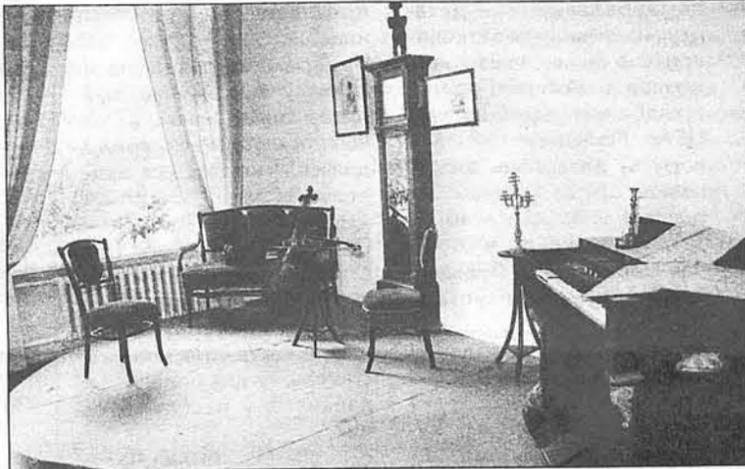
таму што публіцы новыя жанры надакучылі і яна вяртаецца да любімых некалі мелодый.

Уладзіміра Мулявіна Леанід называе "бацькам, заснавальнікам і богам". Ён таксама цвёрда лічыць, што нельга падзяліць "Песняроў" — на беларускія, англійскія ці французскія. "Песняры" — гэта адно, адзінае. Гэта — Уладзімір Мулявін. І яшчэ асноўны касцяк, які

склалі Леанід Барткевіч, Анатоль Кашапараў, Леанід Тышко. Усе людзі жывыя, усе ў парадку, і галасы гучаць.

Наколькі ўвасобіцца ў жыццё гэтай ідэі — сказаць цяжка. Але сам Барткевіч з упэўненасцю сцвярджае, што, ва ўсім разе, грамадзянінам Беларусі ён застаецца назаўсёды. У снежны надыходзіць тэрмін атрымання амерыканскага грамадзянства. Леанід мяркуе, што Вольга Корбут стане грамадзянкай ЗША. "А я, калі мне дазволяць, буду грамадзянінам Беларусі і ЗША адначасова, — сказаў Леанід Барткевіч. — Калі ж не дазволюць мець два грамадзянства, амерыканскага браць не буду. Таму што я — грамадзянін Беларусі. Я — беларус. Я заўсёды ім быў і назаўсёды ім застануся".

Ілона ІВАНОВА.



«МЕЛОДЫ БАЦЬКАЎШЧЫНЫ»

Выставы "Мелодыі Бацькаўшчыны" ў Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі атрымала працяг святкаванне 180-годдзя з дня нараджэння кампазітара Станіслава Манюшкі.

У экспазіцыі — прадметы быту эпохі кампазітара, гістарычныя дакументы, што расказваюць пра яго творчасць, работы беларускіх мастакоў, прысвечаныя славетнаму земляку. І, вядома, у выставачнай зале гучалі мелодыі С. Манюшкі.

У час работы выставы тут адбыліся канцэрты камернага хору "Санорус".

НА ЗДЫМКАХ: прадметы быту эпохі С. Манюшкі; мастак Эдуард АГУНОВІЧ уручае дырэктару музея Захару ШЫБЕКУ кнігу з бібліятэкі Станіслава МАНЮШКІ; работа з выставы: В. СТАЛЬМАШОНАК "Ліра ліцвіна".

Фота Яўгена КАЗЮЛІ.



БЕЛАРУСЫ Ў СВЕЦЕ



Сустрэча арганізатараў і донараў конкурсу з яго ўдзельнікамі. На заднім плане злева: Яўген ВАПА, Пётр МАРЦІНЯК, Гражына КАПІНЬСКА, Марцін РЭМБАЧ і Алег ЛАТЫШОНАК.

Фота Ганны КАНДРАЦЮК.

МАЛЫЯ ГРАНТЫ —

На аб'яўлены Цэнтрам грамадзянскай адукацыі Польшча — Беларусь конкурс на малыя гранты для няўрадавых арганізацый і таварыстваў, якія дзейнічаюць на карысць беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы, паступіла 36 праектаў ад 20 арганізацый. 17 лістапада былі аб'яўлены вынікі конкурсу і падпісаны дамовы, а ў кавярні "Тэхнічная" ў Беластоку адбылася сустрэча ўдзельнікаў конкурсу з яго арганізатарамі і донарамі.

У выніку конкурсу фінансавую падтрымку агульнай велічынёю больш за 100 тысяч злотых атрымалі 29 праектаў 18 арганізацый. Старшыня ЦГА Польшча — Беларусь Марцін Рэмбач заўважыў, што амаль усе праекты будуць выконвацца выключна беларускімі суполкамі, што красамоўна сведчыць пра сітуацыю на Беласточчыне, дзе адносіны паміж нацыянальнымі меншасцямі і большасцю грамадства фарміруюцца на прынцыпе палярызаванасці асяроддзя. Толькі чатыры праекты маюць польска-беларускі характар: мастацкае згуртаванне "Карткі" выпусціць нумар аднайменнага часопіса, прысвечанага беларускай літаратуры, а разам з БАСам наладзіць канцэрт "Народнага альбома"; той жа БАС разам з польскімі арганізацыямі "Маладыя дэмакраты" і "Маладыя кансерватары" наладзіць у Польшчы курсы для беларускіх няўрадавых арганізацый, а аддзел Бе-

ВЯЛІКАЯ СПРАВА

ларускага саюза ў Гайнаўцы будзе весці дыскусійны форум аб справах горада. Гражына Капіньска — кансультант Фонду Форда, галоўнага донара конкурсу, падкрэсліла, што амерыканскаму спонсару залежыць, каб нацыянальныя меншасці будавалі сваю тоеснасць і прытым інтэгрваліся з большасцю. Адсутнасць польска-беларускіх праектаў занепакоіла таксама Пётра Марціняка — шэф фонду "Польская праца" і заадно старшыню Праграмаўнай рады ЦГА Польшча — Беларусь. Выказаў ён таксама задавальненне, што, дзякуючы конкурсу, беларуская меншасць у Польшчы будзе мець крыху лепшыя ўмовы дзеяння.

У сённяшняй матэрыяльнай сітуацыі беларускіх суполак, якія ў асноўным карыстаюцца міністэрскімі — і радзей самаўрадавымі — датацыямі, кожная дадатковая крыніца фінансавання мае вялікае значэнне. Гранты, прыдбаныя кіраўніцтвам ЦГА Польшча — Беларусь, дазваляць ажыццявіць шэраг цікавых ініцыятыў у нашым асяроддзі. Напрыклад, у Дубічах-Царкоўных у будынку старой школы паўстане рэгіянальны музей беларускай культуры, дзіцячы хор "Лісічкі" з Ласінкі выпусціць аўдыёкасеты з запісамі правааслаўных калядак, а Беларускае асветнае таварыства будзе

ладзіць інтэграцыйныя мерапрыемствы для польскіх і беларускіх дзяцей у школе № 11 у Беластоку. Бацькоўскі камітэт дзіцячага садзіка № 14 у Беластоку рэалізуе праект "Ад абраднасці да тоеснасці", у ходзе якога бацькі, дзеці і настаўнікі будуць ставіць фальклорныя пастаноўкі, а Беларускае аб'яднанне студэнтаў выпусціць, між іншым, кнігу Васіля Сакоўскага "Гісторыя маёй мясцовасці", кампакт-диск Алеся Камоцкага і касеты рок-гурту "Кальян" з Гродна. Грантамі пакарыстаецца таксама наша рэдакцыя. Прызначаныя нам грошы дазваляць паўгода высыліць дзевяноста экзэмпляраў "Нівы" ў Беларусь і надрукаваць кнігу "Бежанства". "Зорка", у сваю чаргу, пашырыць формулу зорчынай праграмы і супольна з Беларускай саюзам правядзе конкурс "Наш клас".

У рамках раздзеленых грантаў будзе ажыццяўляцца шмат іншых асветных, культурных, грамадзянскіх і выдавецкіх ініцыятыў. Як заявіў праграмны дырэктар ЦГА Польшча — Беларусь Яўген Вапа (ён і старшыня Беларускага саюза ў РП), ад вынікаў сёлета конкурс будзе залежаць поспех пошукаў спонсараў для беларускай дзейнасці ў наступных гадах.

Віталі ЛУБА.
("Ніва").

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

Добры дзень, паважаная рэдакцыя газеты "Голас Радзімы" і паважаны спадар Яўген Лецка!

Я вельмі ўдзячна вам за газету. Атрымаваю яе з 1994 года. За гэты час яшчэ лепш вывучыла сваю беларускую мову, якую вельмі люблю, і радзіму сваіх дзядоў і бацькоў. Мне пашчасціла жыць у Беларусі ў Магілёўскай вобласці — Круглянскі раён, вёска Цяцерына. Я ўсё памятаю. А зараз мне 73 гады, і я вельмі хворая. Баюся, што не дажыву да 2000 года. Яшчэ раз дзякую за ўсё добрае. Я ганаруся сваёй Беларуссю. Жывіце доўга і шчасліва. З наступным 2000 годам!

З павагай

Пелагея БАРАВІКОВА.

10.XII.1999 года.

P.S. Калі маё пісьмо атрымаеце да выпуску апошняга нумара, прашу надрукаваць яго змест. Хай чытачы даведаюцца, што жыла такая беларуска.

Украіна, г. Мелітопаль.

Маё прозвішча — Дарафей Залатка. Вывучаю беларускую мову ва ўніверсітэце Марыі Кюры Складоўскай у горадзе Любліне. Ёсць у мяне да вас просьба — дасылаць мне газету "Голас Радзімы".

Ад рэдакцыі. Мы вельмі рады нашаму новаму зацікаўленаму чытачу ў Польшчы. Будзем спадзявацца на далейшае творчае супрацоўніцтва.

ДЗЕЦІ І ВАЙНА

Нядаўна ў даўгаўпілскім выдавецтве "ІАВ" убачыла свет кніга прафесара Даўгаўпілскага ўніверсітэта, доктара педагогікі Людміла Цімошчанкі "Дзеці і вайна". Людміла Мікалаеўна — старшыня Даўгаўпілскага аб'яднання былых вязняў-дзяцей фашысцкіх канцлагераў (у аб'яднанні нямала і беларусаў) сама прайшла праз пекла "Саласпілса". І зараз пра свой боль, пра цяжкія ўспаміны аб тым страшным часе яна распавядае на старонках гэтай кнігі. Вось як гаворыць аб сваім творы сам аўтар: "Нягледзячы на тое, што сёння аб вайне напісаны тысячы кніг, яны не могуць змясціць у сабе і малую частку таго, што перажыта. Я лічу, што людзі павінны чытаць такія кнігі. Асабліва моладзь. Гэта ўрокі гісторыі. Такія жахі больш не павінны паўтарыцца. Акрамя таго, зараз нярэдка прыходзіцца сутыкацца з фальсіфікацыяй гісторыі, калі ка'ты раптам аказваюцца амаль ці не ў ролі ахвяр".

Л. Цімошчанка па-мацярынску клапаціцца аб усіх сябрах свайго аб'яднання, чым можа, дапамагае ім. Яна хадайнічае аб тым, каб былыя вязні-дзеці фашысцкіх канцлагераў як грамадзяне Латвіі, так і тыя, у каго няма грамадзянства, мелі аднолькавае права на льготы.

Л. Цімошчанка з'яўляецца аўтарам шэрагу падручнікаў для пачатковых школ, іншых кніг.

Нядаўна Людміла Мікалаеўна адзначала свой юбілей. З гэтай шчаслівай нагоды яе шчыра віншавалі сябры беларускага таварыства "Уздым" і супрацоўнікі Генеральнага консульства Беларусі ў Даўгаўпілсе.

Станіслаў ВАЛОДЗЬКА.

Латвія.

ВАС ШУКАЮЦЬ СВАЯКІ

У Дзяржкамтэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей звярнуўся прэзідэнт Іудзейскага рэлігійнага аб'яднання Беларусі Ю. Дорн з просьбай дапамагчы ў пошуку родных Меера Левітануса, які жыве ў Ізраілі. Адна са спроб дапамагчы — пошук праз газету.

У чэрвені 1942 года, у час знішчэння нямецка-фашысцкімі акупантамі Друйскага гета ў Браслаўскім раёне, Меер Левітанус разам з маці змог выратавацца ад забойцаў. У 1946 годзе яны выехалі ў Ізраіль. Два гады назад маці пана Левітануса памерла.

СВЯТОЧНАЯ АНКЕТА

Уладзімір МЯЛЕШКА, старшыня Беларускага таварыства па сувязях з суайчыньнікамі за рубяжом "Радзіма":

1. Неаспрэчны факт: ХХ стагоддзе прынесла з сабой больш важных падзей і перамен, чым любое іншае стагоддзе сусветнай гісторыі. І ў шэрагу падзей, што вызначылі лёсы многіх краін, у тым ліку і Беларусі, несумненна, Кастрычніцкая рэвалюцыя 1917 года ў Расійскай імперыі. Сёння, праўда, адбываецца спроба пераглядзець гістарычныя акцэнтны. Але гэта, я ўпэўнены, толькі даніна палітычнай "модзе". Ніхто ўсур'ёз не можа адмаўляць, што менавіта ў выніку рэвалюцыі беларускі народ атрымаў права на дзяржаўную самастойнасць. Справаўца: тхосьці аддае перавагу БНР, большасці сучаснікаў бліжэй БССР. Але ж да вышэйназваных дзяржаўных утварэнняў беларускі народ прыйшоў праз упартую барацьбу і жаданне жыць у суверэннай краіне. У гістарычна пераломныя 90-гады адбылося тое, чаго ніхто не чакаў: раптоўна, неўспадзеўкі развалілася дзяржава, што займала 1/6 частку нашай планеты. Беларусь, як і іншыя народы былога Саюзу, сталі на шлях стварэння краіны ХХ стагоддзя. Гэты шлях аказваўся больш круты і цяжкі, чым чакалі. І тут няма нічога дзіўнага. Іван Тургенев гаварыў пра імгненні пералому ў чалавечым жыцці, калі мінулае памірае і зараджаецца нешта новае: "Гора таму, хто не ўмее іх адчуваць, — і ці ўпарта прытрымліваецца мёртвага мінулага, ці да часу хоча выклікаць да жыцця тое, што яшчэ не выспела". Прыслухаемся да гэтага выказвання.

2. І таму ў працяг думкі хацелася б сказаць, што ў наступнае стагоддзе нам варта захапіць мудрасць продкаў і лепшыя здабыткі сучаснікаў. А пакінуць у мінулым усё тое, што перашкаджае нам "людзьмі звацца".

3. Працуючы з замежнымі суайчыньнікамі, міжволі задумваешся пра значэнне слова "беларус". Што ж азначае быць беларусам сёння? Для жыхараў іншых мясцін гэта тыя, хто жыве на тэрыторыі пад назвай "Беларусь". Але ж ёсць і больш шырокі сэнс. Я — беларус, славянін, еўрапеец.

Беларусам сёння даводзіцца вырашаць многія праблемы. Гэта жывы працэс, ён актыўна будзе займаць нас на працягу жыцця цэлага пакалення. Рэцэпт, па якім мы павінны дзейнічаць, не новы, апрабаваны неаднойчы: трэба згуртавацца і ўзяцца за працу закасаўшы рукавы. У гэтым працэсе ёсць месца і нашым замежным суайчыньнікам. Трэба толькі памятаць: што б мы ні рабілі і як бы ні рабілі, хуткіх і танных рашэнняў не будзе. А год, нават калі ён і 2000, — толькі крок на вялікім шляху, назва якому ХХІ стагоддзе.

У НЬЮ-ЁРКУ

БЕЛАРУСКАЕ ЖЫЦЦЁ Ў БРУКЛІНЕ

Адбылося пасяджэнне Парафіяльнай рады Катедральнага сабора Св. Кірылы Тураўскага. З ініцыятывы Асацыяцыі паляшэнне раёна Борум-Гіп, дзе знаходзіцца сабор, у лютым месяцы (прыкладная дата — 27-га лютага) плануецца пра-

весці Беларускае фестываль. Ён улучыў бы ў сябе агляд сабора і вялікую азнамяльную праграму аб беларускай грамадзе ў Амерыцы, культуры і гісторыі беларусаў. Амерыканскі бок бярыцца забяспечыць прыход наведвальнікаў і ўвагу з боку

прэсы, беларускі бок мусіць дэтална распрацаваць праграму, якая ў цікавай і разнастайнай форме азнаёміла б амерыканцаў з беларускай культурай. Ужо ёсць шэраг прапаноў адносна яго правядзення, у тым ліку паказ беларускіх строяў, выстава беларускіх кніг і касет з беларускай музыкой.

"Весткі й Паведамленні".



З БУДУЧАЙ ЭНЦЫКЛАПЕДЫ РЭПРЭСІРАВАННЫХ ЛІТАРАТАРАЎ

Узрост дае сябе адчуць: усё ж 89-ты год ідзе. Летам Павел Пруднікаў аслеп. Раней амаль перастаў чуць... Але калі я ўвайшоў у яго пакой, з парога сустрэла бадзёрае: "Маракоў!.. Новы верш магу расказаць..."

"Сёння 24 чэрвеня 1999 года, — сказаў я ў мікрафон для праверкі запісу і гучна звярнуўся да гаспадары (трэба сказаць, што дапамагала П. Пруднікаву пачуць мяне яго малодшая дачка Ніна Паўлаўна).

Леанід Маракоў: Павел Іванавіч, добры дзень. Як новы верш называецца?

Павел Пруднікаў: "Незабыўнае". Верш дакументальны, праўдзівы. У ім расказаецца, як у адным з сібірскіх канцлагераў вязні сустрэлі першы дзень вайны, 22 чэрвеня 1941 года. Тады я сядзеў галодны і знясілены ў кандзеі (штрафны ізалятар. — Л. М.). Нас, палітычных, пачалі зганяць у адзін барак (дагэтуль мы жылі разам з крэмлянамі). Па ўказанні зверху да знішчэння рыхтавалі ўсіх палітычных.

Леанід Маракоў: Павел Іванавіч, гэты верш вы каму-небудзь ужо чыталі? Тэма, трэба сказаць, яшчэ не кранутая ў нашай літаратуры... Сталінскі канцлагер у першы дзень вайны...

Павел Пруднікаў: Не. Нідзе нікому яшчэ не чытаў і не дыктаваў. Верш увесь у маёй галаве. Ды і няма каму ўжо чытаць... Ведаецца, у мяне цяпер бяда. Раней я ўнуку надиктаваў, і ён запісаў. А цяпер унук у піанерскім лагерах... Ды нічога не зробіць... Спяць, глухі... Папрасіў, каб прыехала Алена Кобец-Філімонава. Паабяцала прыехаць, але потым перадумала. Баіцца спякота. Цяпер Маракоў прыехаў... Запісаў... Цяпер магу не хвалявацца, што забуду.

Л. М. Павел Іванавіч, мабыць яшчэ якія "загатоўкі" ёсць у вашай памяці? Давайце запішам... Каб больш не хвалявацца...

П. П. Два "някрасаўскія" вершы памятаю.

Л. М. Пераклады Някрасава?
П. П. Не. Гэта вершы пра Някрасава. Пакуль усё. На жаль, многае забываю...

Л. М. Павел Іванавіч, вы не хваліцеся. Я з касеты перанясу на камп'ютэр, надрукую і прынясу вам на праўку...

А ў якім "бамаўскім" лагерах адбываліся падзеі, пра якія верш "Незабыўнае"?

П. П. Быў такі Тайшэтлаг у Краснаярскім краі.

Л. М. Вядомае месца... Яўхім Кіпель там таксама "гасцаваў". Цудам не загінуў... У гэтым лагерах з беларускіх пісьменнікаў вы нікога не сустрэлі?

П. П. З нашых нікога не бачыў... Пазней сустрэў Андрэя Александровіча. Пра гэта я яшчэ скажу...

Л. М. Павел Іванавіч, мне вядома ваша аўтабіяграфія, але хацелася б удакладніць... Нарадзіліся вы ў 1911 годзе...

П. П. 14 ліпеня (па старому стылю) у вёсцы Стары Дзедзін Клімавіцкага раёна Магілёўскай вобласці ў сям'і сялян. Нас было дзевяць дзяцей... Малым працаваў на сельскай гаспадары. Бацька, акрамя таго, гаршкі рабіў. І я "гаршэчнікам" стаў, дапамагаў яму. У школу ў першы клас пайшоў у 1917-м годзе ў 6 гадоў. У нашу вясковую Старадзедзінскую школу. У ёй было толькі тры класы. Адзін месяц паходзіў, і пачалася рэвалюцыя. Школу, канешне, закрылі. Потым разбурылі. Тады ніхто не ведаў, хто што рабіў, хто для чаго разбураў... Тады была рэвалю-

цыя. Са злосці ўсё ламалі... Я помню, як адзін п'яны вокны ў нашай школе пабіў. Дык стараста забіў яго за тыя вокны...

У грамадзянскую я так і не змог вучыцца. Толькі недзе ў пачатку 1920-х гадоў паступіў у другі клас суседняй школы ў Навадзедзіне. У другі клас я гады чатыры хадзіў. Паходжу месяц, школу закрываю. Ідзем у другую, што ў суседняй вёсцы. І там праз колькі тыдняў закрываюць. Вось так па ўсіх вёсках і хадзіў. Толькі апошні трэці клас скончыў у сваёй вёсцы, калі ў 1925-м у адной з хат адкрылі пачатковую школу.

Потым паступіў у чацвёрты клас Мілаславіцкай сямігодкі. Там працаваў настаўнікам пэз Янка Бобрык. Спачатку ў мяне з ім былі добрыя адносіны, але потым мы пасварыліся...

Сем пісьменнікаў выйшла з Мілаславіцкай сямігодкі: Павел Кавалёў, Іван Новікаў, мой стрыечны брат Алесь Пруднікаў, Клім Грыневіч...

У 1926 годзе я арганізаваў у

З. Піваваравым, П. Хатулёвым... Саламона Левіна расстралялі 29 кастрычніка 1937 года разам з 18 іншымі беларускімі літаратарамі. Былі сярод іх і яго аднакурснікі... У той час ён ужо лічыўся адным з самых вядомых літаратурных крытыкаў.

П. П. Не верыцца... Малады такі хлопец, маладняковец. Ціхі, сціплы... Спачатку працаваў. Потым вучыўся ў педінстытуце... Ніколі б не падумаў...

Так... Пасля кніжнай базы ўладкаваўся ў рэдакцыю газеты "Беларуская вёска". Потым на радыё. Працаваў рэпарцёрам. З радыё перайшоў у газету "Савецкая Беларусь". Потым у Беларускае Тэлеграфнае Агенцтва, у якім працаваў да 1932 года, пакуль не паступіў у інстытут. Стыпендыю не атрымліваў, бо працягваў працаваць... У канцы 1932 года не знайшоў агульную мову з адным выкладчыкам-камуністам і кінуў інстытут. Паехаў у Ленінград. Паступіў у Інстытут замежных моў. Правучыўся адзін год, адчуў, што не тое, кі-

быць і 100, і 300 чалавек. Барак быў падобны на склад агародніны. Толькі па баках у яго былі прыладжаны двух- і трохпавярховыя паліцы. На іх і спалі. Потым пачалі падушкі даваць. Зацемна выганялі на працу, зацемна прыганялі. Неяк, калі вяртаўся, так абясцеў, што згубіў прытомнасць і ўпаў. Мяне падбравалі і прывезлі ў зону. Потым у бальніцу паклалі. Пасля групы далі. Гэта мяне і выратавала. А так бы загінуў. Інаваліднасць далі ў 1938 годзе. Потым тры разы яе працягвалі: у 1938, 1939, 1940. Знялі з цяжкай працы — капаць



ПАД СТРАХАМ УСЁ ЖЫЦЦЁ

Гутарка Леаніда МАРАКОВА з пэтам Паўлам ПРУДНІКАВЫМ

школе літаратурны гурток. Чатыры гады, пакуль быў там, кіраваў ім... У васемнаццаці гадоў кінуў школу і паехаў у свет... А літгурток потым разваліўся...

Л. М. Куды накіраваліся?

П. П. Паехаў у Данбас. Працаваў там на Краматорскім металургічным заводзе.

Л. М. За грашыма паехалі?

П. П. Так, на заробаткі. Спачатку працаваў на заводзе, а потым у шахтах... Але доўга там не прабыў. Улетку таго ж года вярнуўся.

У канцы лета 1930 года прыехаў у Мінск. Працаваў на будаўніцтве чыгункі Асіповічы — Магілёў — Крычаў — Рослаў. Калі чыгунку закончылі, паехаў у Магілёў. Працаваў на будаўніцтве Магілёўскай шаўковай фабрыкі (цяпер завод штучнага валакна імя Куйбышава). Пасля заканчэння будаўніцтва фабрыкі вярнуўся ў Мінск. Тут жыў мой стрыечны брат Алесь Пруднікаў. Да яго і прыехаў... Жылі мы з ім, як блізнікі... Потым, у вайну, Алесь загінуў...

Калі прыехаў да Алеся, ён працаваў на будаўніцтве. Я туды не ўладкаваўся і пайшоў у грузчыкі (у 1932 годзе выйдзе першая кніжка П. Пруднікава ў сааўтарстве з Я. Субачам — "Песні грузчыкаў". — Л. М.). У лістападзе 1930 года ўладкаваўся на кніжную базу. Кніжкі падбіраў...

Л. М. Як трапілі туды?

П. П. Адзін хлопец дапамог. Я і Алеся туды зацягнуў.

Л. М. А што за хлопец?

П. П. Быў такі Левін. Таксама пачатковец. Псеўданім "Стручок". Я не ведаю, куды ён потым дзеўся...

Л. М. Гэта цікавіла і мяне, бо С. Левін вучыўся разам з маім дзядзькам пэтам В. Мараковым і наогул з многімі іншымі маладымі, але ўжо вядомымі пісьменнікамі ў Мінскім Вышэйшым Белпедінстытуце: С. Шушкевічам, З. Біралам, Ю. Лявонным,

нуў і паступіў у педінстытут імя Бубнова. Скончыў яго 1 ліпеня 1937 года. А ўноч з 10 на 11 ліпеня 1937-га мяне арыштавалі на кватэры. Я ўжо абзавёўся сям'ёй. Жыў на Ліцейным праспекце, 13. Пасля майго арышту нарадзіўся хлопчык. Праз дзесцігоддзі ён мяне знайшоў, прыезджаў сюды ў Мінск. Яму ўжо за 60. Цяжкае ў яго было жыццё... Але гэта іншая гісторыя...

Сядзеў у знакамітых Крастах. Там прабыў прыкладна месяцы чатыры. У снежны этапіравалі ў Сібір. Без суда і следства. Тады ніякіх судовоў не было. Што хацелі, тое і рабілі. Вось адна "тройка" і вырашыла: восем гадоў. У рашэнні напісана было так: за варожыя адносіны да савецкай улады і за ідэалагічна блізкасць з беларускімі нацыянал-дэмакратамі. Усё было выдуманна... Да мяне Кубіца арыштавалі. Потым выпусцілі... Пасля ўзялі Сапуна (псеўданім "Папараць") — быў такі пэз. Выпусцілі і яго. Жыла ў гэты час у Ленінградзе і пэзка Наталля Вішнеўская. Яна замуж выйшла за майго былога настаўніка Янку Бобрыка ў 1937 ці ў 1938 годзе, калі Алеся Звонака, другога яе мужа (першым быў А. Дудар), пасадзілі. Я. Бобрык вучыўся ў акадэміі мастацтвазнаўства ў аспірантуры.

...З Крастоў мяне этапавалі ў лагер, які знаходзіўся ва Улан-Удэ ў Забайкаллі (тады Бурацкая ССР). Дарогу да Манголіі будаваў. Увесну 1941 года работы закончылі і нас перагналі ў Тайшэтлаг будаваць БАМ. Дзе чыгунку пачынаюць весці, там і лагер адразу з'яўляецца. Калі дарогу будавалі, на ўсім яе працягу — 250 кіламетраў — было некалькі зон. Скончым участак, пераганяюць у іншую зону і г. д. Зона была абнесена калючым дротам. Там, дзе працавалі, калючага дроту не было: ахоўвалі стралкі і сабакі. А на ноч у зону гналі. Спалі ў барак. Там магло

мёрзлую зямлю — і далі лёгкую — падмятаць ці пераносіць што-небудзь лёгкае...

Увосень 1941-га я апынуўся ў Краснаярску, потым у Омску. З Омска праз Енісейск папаў у Дудзінку, пасля ў Нарыльск.

У 1941 годзе сустрэў у Дудзінцы пэзта Андрэя Александровіча. Ён працаваў там грузчыкам у порце. Хоць адлегласць паміж Дудзінкай і Нарыльскам больш за 100 кіламетраў, кіравала тут адно ўпраўленне. Дудзінка — гэта марскі і рачны порт. Усе грузы ў Нарыльск праз Дудзінку ішлі...

...Калі сталі рабіць пераклічку, Александровіч пачуў маё прозвішча і падышоў да мяне. Ён сказаў: "Ой, даражэнькі, ці пазнаеш мяне?" Я адказаў: "Нешта не прыпомню..." Тады ён прадставіўся: "Александровіч маё прозвішча". І я ўспомніў... Гэта быў чалавек нумар адзін у Беларусі. Член ЦК партыі, член ЦВК, дэпутат Вярхоўнага Савета... Дырэктар Інстытута літаратуры Акадэміі навук, намеснік старшыні Саюза пісьменнікаў... Трое сутак мы бачыліся. Ён да мяне прыходзіў пагаварыць, паўспамінаць. Потым яго кудысьці адправілі. Перавезлі ў Нарыльск і мяне. Тады не гаварылі, куды адпраўляюць. Пасля высветлілася, што мы былі ў адным лагерах... А сустрэліся толькі ў Мінску ў пачатку 1960-х, праз дваццаць гадоў. Я даведаўся, што ён тут, і прыехаў да яго. Мы гаварылі аб арыштах. Ён усё пытаўся: "За што пасадзілі"?

У 1930-я гады А. Александровіч дапамог мне, маладому пэту, першую кнігу падрыхтаваць і выдаць. Я тады ў друку выступаў пад псеўданімам Паўлюк Буравей. Гэта было звязана з тым, што яшчэ адзін Пруднікаў быў. Мой стрыечны брат Алесь. Мы неяк вырашылі: трэба некаму з нас псеўданім узяць. Бачу, Алесь не хоча. Гавару: давай я

взьму... А пасля вайны, калі яго ўжо не стала, я падумаў: навошта мне мой псеўданім? І стаў пад сваім прозвішчам жыць і працаваць...

Л. М. Павел Іванавіч, вядома, што ў канцлагерах шмат каго з "нацдэмаў", беларускіх пісьменнікаў, расстрэльвалі. Так загінулі С. Астрэйка, А. Вазіла, М. Гарэцкі, М. Гваздоў, Л. Калюга, А. Смоліч... Пры вас каго-небудзь прысуджалі да расстрэлу?

П. П. Прысуджалі. Але, як ужо гаварыў, беларускіх пісьменнікаў у нашым лагунке не было. Расстрэльвалі ж у асноўным тых, хто спрабаваў уцячы. Я бываў на такіх судах. Паказальных. Непасрэдна ў лагерах. Судзілі і амаль заўсёды прыгаворвалі да расстрэлу.

Ды і куды там уцякаць? Мне колькі разоў прапаноўвалі. А куды бегчы? Уся Сібір у лагерах, кругом ахоўнікі. Усіх павілі. Хаця, можа, хто-небудзь і ўцёк. Не ведаю. Помню толькі, як аднаму казаку з-пад Растова дапамагаў уцякаць. Гэта яшчэ ў 1937-м годзе было. Спачатку мы хацелі ўцякаць разам утрох. Дык адзін з нас не вытрымаў і ўцёк сам. Не ведаю, вярнулі яго назад у лагер ці не. Магчыма, і ўцёк. Ён працаваў у лагерах бухгалтарам. Адзенне ў яго было добрае, і грошы вадзіліся...

У 1946 годзе, пасля вызвалення, апынуўся ў Смаленску... У Беларусь не пускалі: палітычна небяспечны...

Потым Смаленская вобласць, горад Рослаўль. Блізка да Радзімы. Мая вёска на мяжы. Я нібыта згубіў свой пашпарт — схаваў. І тады мне далі другі — гадзінны. Там ужо шыфру не было, і я мог уладкоўвацца працаваць настаўнікам. Потым захварэў... Язва страўніка адкрылася.

У 1947 годзе ажаніўся з Ганнай Паўлаўнай, яна таксама настаўніцай працавала. З таго часу мы разам і жывём. Дзве дачкі нарадзіліся: Вольга ў 1948-м, Ніна ў 1951-м. У 1952 годзе пераехаў у Беларусь. У Браслаўскі раён. У Мінску не давалі працаваць. Пасылалі яшчэ ў Оршу выкладчыкам інстытута. Але не паехаў. Патлумачыў, што здароўе не дазваляе. А сам сабе думаў: "З інстытута ўсё роўна прагнаць..."

...У 1955 годзе падаў прашэнне аб рэабілітацыі, бо зноў не давалі нідзе работы. Была створана спецыяльная камісія ЦК па маёй справе. Дагэтуль мяне звальнялі ўсюды, прыдумвалі ўсялякае, каб звольніць. Справа трапіла ў рукі начальніка архіўнага аддзела. Быў такі палкоўнік КДБ Пракоп Емяльянаў, мой аднакласнік. Ён гаварыў, што мяне тады моцна выручыў. Расказаў, што пра мяне ў яго распытвалі... Потым у ЦК мне так і сказалі: "Вы можаце пра сябе не расказаваць, нам пра вас ужо ўсё расказалі з самага дзяцінства". П. Емяльянаў мне дапамог у гэтых адносінах. Яго ўжо няма, памёр.

Гадоў сем назда я напісаў кніжку — "За калючым дротам". Пра свой лёс, пачынаючы з арышту. У кніжцы дзве аповесці. Адна называецца "Яжовыя рукавіцы" — гэта пра турму. Другая — "Паўночнае пекла". Выйшла кніжка ў 1993 годзе...

...Цяжка мне пра гэта расказаваць. У адной кніжцы напісаў. У другой... Другую цяпер не даюць друкаваць. Там пра тое, як я жыў на свабодзе пасля вызвалення з канцлагера. Пад страхам увесь час. Усе свае пакуты паслялагерныя апісаў. Колькі ні б'юся, не могуць яе выдаць. Спазніўся...

Чэрвень—лістапад 1999 года.

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

“MINSK OPEN-99”



ЯК СУСТРЭНЭШ НОВЫ ГОД — ТАК ЯГО І ПРАЖЫВЕШ

Новы год — бадай, адно з самых любімых народных святаў, яго з нецярплівасцю чакаюць і дарослыя, і дзеці.

Адзначаецца Новы год у ноч з 31 снежня на 1 студзеня, але падрыхтоўка да яго пачынаецца значна раней: загадзя ўпрыгожваюцца вуліцы і вітрыны магазінаў, у паветры разліваецца тонкі пах хвоі, і, здаецца, усё навокал жыве адчуваннем хуткага свята.

Навагоднія ўрачыстасці маюць у беларусаў сваю гісторыю. У дахрысціянскую эпоху нашы продкі святкавалі Новы год з 1 сакавіка, бо менавіта з наступленнем вясны пачынаўся земляробчы год селяніна, а значыць, і новы віток жыцця. Традыцыя гэта захоўвалася яшчэ доўгі час нават пасля прыняцця хрысціянства, але з увядзеннем у 1584 годзе ў Вялікім княстве Літоўскім грыгарыянскага календара Новы год беларусы адзначалі ўжо з 1 студзеня (у Расіі адпаведны ўказ быў выдадзены Пятром I у 1700 годзе).

Цяпер навагодняе свята мае цэлы шэраг спецыфічных абрадаў і асаблівасцей. Амаль у кожнай сям’і на Новы год ставяць ёлку, упрыгожаную цацкамі, гірляндамі, свечкамі, — гэта вечназялёнае дрэва сімвалізуе вечнае жыццё, яго бясконцасць і неўміручасць. Бліжэй да поўначы падзіцца святочная вясчэра. Звычайна яна выплываецца шчодрасцю і багаццем, таму што мы да гэтага часу верым у народную прыкмету: “Як сустрэнеш Новы год — так яго і пражывеш”. На свята стараюцца сабрацца ўсе члены сям’і — “каб быць разам увесь год”. Спачатку за сталом абавязкова ўспамінаецца адыходзячы год і ўсё добрае, што ён падарыў людзям, а як толькі праб’е 12 гадзін ночы, пачынаецца святкаванне Новага года. Добрай традыцыяй ужо стала не толькі віншаваць адзін аднаго са святам, але і абменьвацца недарогімі падарункамі талісманами, а для дзяцей у гэту ноч кладуць пад ёлку навагоднія падарункі, якія нібыта прынес сам Дзед Мароз.

Навагоднія традыцыі сённяшняга дня ўключаюць і некаторыя забавоны: нельга спаць у навагодні вечар, бо будзеш хадзіць сонны ўвесь год; нельга сустракаць Новы год, не вярнуўшы каму-небудзь пазыку, бо цэлы год будзеш мець даўгі. Да навагодняга вечара абавязкова трэба памірыцца з тым, каго ты пакрыўдзіў ці абразіў, бо ў новым годзе ад цябе адвернуцца многія з тваіх блізкіх і знаёмых і г. д.

Падрыхтавала
Нэлі ПРЫВАЛАВА.



У сталічным лядовым Палацы спорту па вуліцы Прытыцкага адбыўся турнір сусветнай кваліфікацыі па спартыўных танцах “MINSK OPEN-99”. Ён праходзіў у нашай рэспубліцы ўпершыню. У спаборніцтвах, якія праводзіліся ў пяці ўзроставых групах па дзвюх праграмах — еўрапейскай і лаціна-амерыканскай, узялі ўдзел звыш 200 танцавальных пар з 9 краін свету.

НА ЗДЫМКАХ: урачыстае адкрыццё турніру; еўрапейскае танга; спаборніцтвы па праграме — лаціна-амерыканскія танцы.

Фота Мікалая ПЯТРОВА.

ПАЛЕСКІЯ ГІСТОРЫ

ПЛОТ

Муж Зоі Алесь давёў да ладу ўдаве Марылі паламаны плот. І тая па вясковай завядзёнцы запрасіла яго на абед. У гэты час Зоя забегла ў хату. Пераступіла парог і бачыць: сядзіць яе Алесь за сталом перад бутэлякаю, а Марыля — насупраць: вараныя яйкі луціць ды падкладвае ў талерку работніку.

— Ой, Марылька, разбэсціш ты майго мужа, — смяецца на ўсе застаўкі Зоя, — лупленымі яйкамі корміш... Хіба ён без рук? Хіба сам яйка не ацярэбіць? Весела, раскаціста смяялася, а прыйшла дамоў збянтэжаная, змрочная. Падалося жанчыне, што вельмі ж Марыля дагаджала яе Алесю. І надта ж ласкава на яго пазірала, ахвотна падкладваючы яму ў талерку лупленыя яйкі.

Вярнуўся Алесь дамоў.
— Што ж гэта яна цябе лупленымі яйкамі корміць, га? — спытала дрыжлівым голасам.

— Я за чужым сталом не гаспадар. Што даюць, тое і ем, — суха адказаў муж.

На другі дзень Зоя сама здзівілася: чаму гэта з яе галавы не выходзяць гэтыя лупленыя яйкі? Нават смешна стала. “Выкінь іх з галавы”, — загадала сабе.

І не змагла выкінуць. Засела, застрамілася ў душы... на месяцы, нават на гады. То быццам бы прападзе ўспамін пра яйкі, то зноў падступіць да сэрца, кальне. У такія хвіліны Зоя, нібы рэчка ў час паводкі, выходзіла з берагоў, ускаламучвалася:

— Як яна табе дагаджала! Падумаць толькі — лупленымі яйкамі з далоняў корміла: на, га-лубок, дзяўбі, дзяўбі, шызы... А ты размяк, асалавеў... У-у-у, нячыстая душа! У-у-у, гад падкалодны.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

КРЫЖАВАНКА-ГАЛАВАЛОМКА

Паспрабуйце ўпісаць прапанаваныя словы ў кросворд. Калі зробіце гэта правільна, то пры замене лічбай літарамі прачытаецца віншаванне. (Пачніце са слова санаторый).



- Руно, анёл, кадр,
- сват, ратай,
- булат, рала,
- скарб, каробка,
- узор, опера,
- дах, валакно,
- санаторый, абора,
- абоз, барак,
- тарыф, брама,
- акт, іскра, авал,
- алтар, аул, біла,
- асілак, указ,
- багор, абраза,
- ачко, азон,
- эра, акрабат,
- рэнта.

Склала Ірына БЕКІШ.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар
Наталля САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом (таварыства “Радзіма”).

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЕНАК.
Адказны сакратар
Таццяна КУВАРЫНА.
Рэдактар аддзела —
член рэдкалегіі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела
Алена СПАСЮК.
Аглядальнікі
Юрась ЛЯШКЕВІЧ,
Леанід МАРАКОЎ.
Спецыяльныя карэспандэнты
Нэлі ПРЫВАЛАВА,

Віктар СТАВЕР.
Рэдактар-перакладчык
Святлана КАРПУЧОК.
Стыльрэдактар
Ірына КАЗЛОВА.
Тэхнічны рэдактар
Данута РАКАВЕЦ.

НАШ АДРАС: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: (+375-17) 213-31-97, 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81.
Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Тыраж 1 625 экз.
Зак. 2572.
Падпісана да друку 27.12.1999 г. у 12.00.

Газета набрана, звярстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку». (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).